

Suomi-Namibia-Seura 50 vuotta

SOLIDAARISUUDESTA SYNTYNYT YSTÄVYYDESSÄ KASVANUT

Suomi-Namibia-Seura 50 vuotta

SOLIDAARISUUDESTA SYNTYNYT YSTÄVYYDESSÄ KASVANUT

© 2024 kirjoittajat, valokuvaajat ja Suomi-Namibia-Seura
TOIMITUSKUNTA: Martti Eirola, Timo Korhonen, Eeva-Maria Muurman ja Pauliina Shilongo
TOIMITTAJA: Pauliina Shilongo
KUVATOIMITTAJA: Timo Korhonen
TAITTO JA KUVANKÄSITTELY: Marko Mäkinen
ISBN: 978-952-99380-4-9
PAINO: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna, 2024

SISÄLLYS/

7 Esipuhe
15 Ystävyytemme Namibian kanssa on jatkokertomus /TARJA HALONEN
18 Ambassador's Greetings /CHARLES B. JOSOB

20 **KOHTI ITSENÄISYYTTÄ**
22 Ystävyysseura syntyi solidaarisuudesta /MARTTI EIROLA
31 Vielä me näemme itsenäisen Namibian /MARI TEINILÄ
37 Itsenäistymisen aika /PEKKA PELTOLA
43 Opiskelu Suomessa johti Suomi-ystävyyteen Namibiassa /MARTTI EIROLA

45 **ITSENÄISEN NAMIBIAN TUKEMINEN**
49 Namibialaisten osoittama rakkaus vaatii toimimaan /TIMO KORHONEN
57 Nakambale-museo kehitysyhteistyökohteena /MARTTI EIROLA
63 Tilkkutöitä "ei missään" /MAIJA MALMSTRÖM
65 Ompelimo Opuwoon /MAIJA MALMSTRÖM
67 Kädentaitoja Namibian kouluihin /MAIJA MALMSTRÖM
72 Käsin tekeminen tekee hyvää aivoille /RITVA SEMI
77 Rakkaat ruokamuistot kirjaksi /HELI KUUSIPALO
87 Suomi-Namibia-Seuran julkaisutoiminta /MARTTI EIROLA

91 Yhteistyössä ja yhdessä tehden /RITVA SEMI
98 Namibian kunniakonsulaatti Suomeen /RISTO ELOMAA
101 The Role of the Finnish Namibian Society /BONNY HAUFIKU

104 **IHMISELTÄ IHMISELLE**
107 Kolme kohtaamista /TIMO KORHONEN
111 Moninaisesti mukana /DORA PUHAKKA
115 Lukiomatkasta syttyi rakkaus Namibiaan /LAURA KETONEN
121 Oululaista Suomi-Namibia-Seuran toimintaa /ESA EIROLA, HANNELE KARIKOSKI, RAUNI RÄSÄNEN JA JARKKO SAARINEN
124 Namibia-tietämystä lisäämässä
126 Vapaaehtoistyön voimannäyte /PAULIINA SHILONGO JA LAURA KETONEN
133 The Finnish-Namibian Friendship Society – Going forward /OLIVIA HEINONEN
141 Kaimat /EEVA-MARIA MUURMAN

154 Kirjan tekijät
155 Kuvat

Esipuhe

Kädessäsi oleva kirja, *Solidaarisuudesta syntynyt, ystävyydessä kasvanut – Suomi-Namibia-Seura 50 vuotta*, on kunnianosoitus kaikille niille lukemattomille ihmisille ja yhteistyötahoille, jotka ovat 50 vuoden varrella osallistuneet tavalla tai toisella seuran toimintaan ja suomalaisnamibialaisen ystävyyden ja yhteistyön rakentamiseen.

Kirja on kokoelma yksittäisten ihmisten muistoja ja näkemyksiä siitä, mitä Suomi-Namibia-Seura ja suomalaisnamiabilainen ystävyys ovat heille eri vaiheissa merkinneet tai minkälaisena he ovat kokeneet toiminnan merkityksen. Kirja ei ole historiikki, eikä se ole missään määrin kattava katsaus seuran historiaan. Rivien väliin on jäänyt monia seuran toiminnan kannalta ensiarvoisen tärkeitä ja mainitsemisen arvoisia ihmisiä, hankkeita ja tapahtumia.

Kertomusten kautta piirtyy kuva ystävyysseurasta, jonka roolia ja tavoitteita ovat muovanneet vuosien saatossa poliittiset liikkeet ja tapahtumat, jotka ovat vaikuttaneet sekä kansainvälisesti että Suomessa. Seuran perustaminen on esimerkki oman aikakautensa poliittisesta ilmapiiristä, jossa toiminnan motiivina oli vahva solidaarisuuden tunne ja halu tukea Namibian kansan vapautumista.

Solidaarisuus synnyttää ystävyyksiä ja ystävyys solidaarisuutta. Tästä ajatuksesta muotoutui myös kirjan nimi. Suomi-Namibia-Seura on syntynyt solidaarisuusliikkeen piirissä, mutta ihmisten välisessä ystävyydessä se on kasvanut ja kukoistanut.

Kirjan tekstit jakautuivat kolmeen osioon. Ensimmäisen osion, Kohti itsenäisyyttä, artikkelit sijoittuvat 1970- ja 80-luvuille ja kertovat seuran perustamiseen johtaneista syistä ja motiiveista sekä toiminnasta Namibian itsenäisyyden saavuttamisen puolesta.

Toisen osion, Itsenäisen Namibian tukeminen, teksteissä muistellaan Suomi-Namibia-Seuran toimintaa 1990-luvulta 2000-luvulle, jolloin keskiössä oli itsenäisen Namibian tukeminen erityisesti monenlaisten kehitysyhteistyöhankkeiden muodossa. Seura toteutti sekä omia hankkeitaan että osallistui muiden toimijoiden hankkeisiin.

Suomen tukemien hankkeiden määrä rupesi vähenemään merkittävästi sen jälkeen, kun Suomi lopetti lahjamuotoisen hallitustenvälisen kehitysyhteistyön Namibiassa vuonna 2007. Myös valtion rahoitus kansalaisjärjestöjen Namibiaan kohdistuville kehitysyhteistyöhankkeille väheni huomattavasti.

Tämän seurauksena Suomi-Namibia-Seuran toiminnan painopisteet ovat muuttuneet 2010- ja 2020-luvuille tultaessa.

Suomi-Namibia-Seura ry:n tehtävänä on sääntöjensä mukaan ”toimia suomalaisten ja namibialaisten välisenä ystävyysyhdistyksenä ja tukea keskinäistä kanssakäymistä yhteiskunnallisella, taloudellisella ja kulttuurin alalla”. Seuran keskeisenä tavoitteena on ylläpitää ja lisätä Namibia-tietämystä Suomessa. Seura onkin esitellyt Namibiaa säännöllisesti erilaisissa tapahtumissa. Myös Namibian esittely matkailukohteena on ollut aktiivista. Toiminnassa ja jäsenistössä on oma Namibia-suhde painottunut entisestään.

Kolmannessa osiossa, Ihmiseltä ihmiselle, muutama jäsenemme kertoo omasta suhteestaan ja reitistään Namibiaan ja Suomi-Namibia-Seuraan, sekä näkemyksiään siitä, millaisena he näkevät seuran roolin tulevaisuudessa.

Siinä missä kirjan tekstit vievät seuran menneisyyteen, halusimme kirjan tuovan visuaalisesti lukijansa nykypäivän Namibiaan. Emme halunneet kirjaan vain matkailuesitteiden kiiltokuvamaisia kuvia Namibian kauniista maisemista – vaikka niitäkin toki kirjasta löytyy, ovathan ne merkittävä osa maata. Halusimme kirjan kuvituksella esitellä namibialaisia eri puolella maata tekemässä työtä, opiskelemassa, viettämässä vapaa-aikaa, harjoittamassa vapauttaan kokoontua ja osoittaa mieltää sekä harjoittaa uskontoaan tai poliittista vakaumustaan. Pyysimme namibialaisia valokuvaajia tekemään meille ehdotuksen, miten he toteuttaisivat tämän ajatuksen kirjan kuvitukseksi. Saimme monta todella hyvää ehdotusta, joista valitsimme Willem Vreyn ehdotuksen. Willemillä oli valmiina laaja arkisto kuvia. Lisäksi hän teki kirjaamme varten kuvausmatkan pohjoiseen Namibiaan.

Näillä kuvilla on tärkeä merkitys siksikin, että olemme löytäneet vain valitettavan vähän kuvamateriaalia seuran toiminnasta varhaisemmilta vuosikymmeniltä. Osa kirjoitusten kuvista ovat siis kuvittavia eivätkä suoraan tekstiin liittyviä.

Suomalaisten ja namibialaisten välinen kanssakäyminen – ja ystävyys – on seuraa paljon vanhempi. Ensimmäiset suomalaiset lähetyssaarnaajat saapuivat Namibiaan vuonna 1869. Kirjan viimeinen kirjoitus ikään kuin sulkee tämän reilu 150 vuotta sitten alkaneen ympyrän tarinalla monille namibialaisille kulttuureille tärkeästä kaimuudesta, jonka ansiosta monella namibialaisella on tänäkin päivänä suomalainen etunimi. Itse asiassa monet nimet ovat niin yleisiä, että niistä on tullut namibialaisia, eikä niiden alkuperä ehkä ole nimien kantajille enää edes tiedossa. Jutun lopussa saamme tutustua Willem Vreyn hienoissa muotokuvissa muutamaan namibialaiseen, jolla on kaima jossain Suomessa.

Kautta koko kirjan tarinoissa korostuu ihmisten välisen ystävyyden merkitys. Nämä ystävyyssuhteet ovat saaneet ihmiset mukaan toimintaan ja toisaalta niiden ansiosta on löytynyt hankkeita ja hankkeille tekijöitä.

Seuran puheenjohtaja Seppo Kalliokoski toteaakin seuran roolista nyt ja tulevaisuudessa: ”Tehtävänä on pitää Namibia mukana keskustelussa. Ettei ystävää unohdeta. Se on se juttu. Eikä vain yhdistyksenä, vaan myös yksilöinä.”

KIITOKSET

Haluamme kiittää kaikkia kirjan tekemiseen osallistuneita entisiä ja nykyisiä Suomi-Namibia-Seuran jäseniä sekä Namibian ystäviä Suomessa ja Namibiassa. Saimme paljon tietoja ja vinkkejä, mistä voisi löytää lisää tiedon lähteitä. Kiitämme seuran hallitusta tuesta projektin aikana. Erityisesti haluamme kiittää Seppo Kalliokoskea, joka seuran pitkäaikaisimpana puheenjohtajana ja uskomattoman tarkan muistin omaavana henkilönä on ollut korvaamaton tiedon lähde.

Kiitämme jokaista kirjan artikkelin kirjoittajaa ja niihin haastateltuja ihmisiä, sekä kaikkia valokuvaajia, jotka ovat ystävällisesti luovuttaneet kuviaan kirjan kuvitukseksi. Erityisesti kiitämme Willem Vreytä, joka kuunteli toiveitamme herkällä korvalla ja tallensi tuokiokuvia elämästä tämän päivän Namibiassa. Kiitämme myös hänen kuviensa kohteita, jotka antoivat luvan tallettaa hetken elämästään kirjaamme varten. Kiitämme graafikkoamme Marko Mäkistä hienosta taitosta.

Lopuksi me toimituskunta kiitämme toisiamme hyvästä yhteistyöstä ja tietysti ennen kaikkea kirjan valmistumisesta. Aloitimme työn reilu vuosi sitten ja välillä se on ollut haastavaa töiden ja muiden velvoitteiden lomassa, mutta lopussa kiitos seisoo tämän kirjan muodossa.

Toivomme, että kirja johdattaa sinut lukijana sekä myötäelämään hetkiä seuran vaiherikkaasta historiasta että kokemaan kuvien muodossa nykypäivän Namibian monimuotoista kerrokselisuutta.

Helsingissä lokakuussa 2024

Rakkaudesta Namibiaan

Pauliina Shilongo
Timo Korhonen
Martti Eirola
Eeva-Maria Muurman

Namibia on monella tapaa kulttuurisesti rikas. Herero- ja owambonaisia Omatjeten kylässä Keski-Namibiassa ja San-naisia Nhoman alueella Koillis-Namibiassa.

Ystävyytemme Namibian kanssa on jatkokertomus

Nickey Iyambo, Namibian veteraaniasioiden ministeri ja presidentti Halosen vanha ystävä vierailulla Suomessa 19.8.2011. Kuvassa vasemmalla silloinen ulkoministeri, Erkki Tuomioja.

Muistoni yhteistyöstä namibialaisten kanssa on todellakin jatkokertomus. Se alkoi ollessani Suomen ylioppilaskuntien liiton sosiaalisihteeri vuonna 1970. SYL:llä oli stipendiaatteja eri puolilta maailmaa ja tein heidän kanssaan yhteisyötä. Namibialaisia oli useampikin. Heidän joukossaan Nickey Iyambo, joka valmistui ensin valtiotieteen maisteriksi ja sen jälkeen SWAPO:n pyynnöstä vielä lääkäriksi. Hän oli miellyttävä ja ahkera opiskelija.

Stipendiaatit olivat tosiasiassa yleensä yhteiskunnallisesti aktiivisia ihmisiä, jotka olivat joutuneet tämän vuoksi pakenemaan kotimaastaan. Näin oli myös Nickeyn kohdalla. Emme erityisemmin alleviivanneet ulospäin tätä puolta.

Etelä-Afrikan vapautusliike oli sekä kansainvälisesti, että meillä Suomessa julkisuudessa enemmän esillä kuin Namibia, vaikka yhteistyö namibialaisten kanssa oli kestänyt pidempään. Ensimmäiset suomalaiset lähetyssaarnaajat saapuivat Namibiaan jo vuonna 1869. Koulutuksen merkitys on ollut koko ajan hyvin tärkeää. Oshigambossa alkujaan vuonna 1902 perustettu kansakoulu kehittyi ajan mittaan keskikouluksi ja sitten yliopistoon johtavaksi lukioksi.

Joulukuussa 1976 Martti Ahtisaari nimitettiin YK:n Namibia-valtuutetuksi ja useiden vuosien ajan hänellä oli keskeinen rooli Namibian itsenäistymisprosessissa. Tämä toi uuden ulottuvuuden Suomen ja Namibian väliseen ystävyyteen.

Presidentti Tarja Halonen valtiovierailulla Namibiassa helmikuussa 2011. Vierailullaan presidentti Halonen tapasi muun muassa Ondongan kuninkaan Immanuel Elifaksen.

Vuonna 2000 Suomi oli YK:n yleiskokouksen uusi puheenjohtajamaa ja Namibia väistyvä puheenjohtajamaa. Sen kertaisen yleiskokouksen tärkein teema oli vuosituhattavoitteet. Maamme vastavalittuna presidenttinä minulla oli yhdessä Namibian presidentti Pohamban kanssa tilaisuus johtaa kokousta.

Vuonna 2011 tein puolisoni kanssa valtiovierailun Namibiaan, jossa tutustuimme moniin suomalais-namibialaisen yhteistyön merkkihenkilöihin ja -paikkoihin. Se historia on ollut poikkeuksellisen myönteinen alkaen 1800-luvun lähetystyöstä ja laajentuen vuosien mittaan yhteiskunnan eri sektoreille.

Vanha ystäväni Nickey Iyambo kasvoi melkoiseksi kestopolitiikoksi. Hän ehti olla usean hallituksen eri ministeriössä ministeri ja lopulta myös maansa varapresidentti. Hänen suhteensa Suomeen säilyi koko ajan lämpimänä.

Vuosien mittaan minulle selvisi myös tätini ja hänen ikäpolvensa naisten ahkera työ varojen keräämiseksi Ambomaalla suoritettavaan työhön. He tekivät uraauurtavaa työtä varhaisen kehitysyhteistyön piirissä piittaamatta monien kanssaihmisten naureskelusta.

Lämpimät onnitteluni 50-vuotiaalle Suomi-Namibia-Seuralle!

Toivon maidemme välisen yhteistyön jatkuvan tiiviinä ja perustuvan tärkeisiin arvoihin, kuten koulutukseen, tasaarvoon ja kestävään kehitykseen!

CHARLES B. JOSOB/
Ambassador of Namibia in Finland

Ambassador's Greetings

It is with great joy that I am adding my voice to the chorus of joyful celebration: the celebration of fifty years of the existence of the Finnish-Namibian Society ...a Golden Jubilee! The connection between the people and of Nations remains the sustainable fuel that enhances the bilateral and multilateral relations around the world. As diplomats, we cherish people-to-people connections as they sustain in the end every effort we make to better the relations between our sending and receiving states.

The creation of the Finnish-Namibian Society 50 years ago already set the groundwork for the continued fraternal relations between Namibia and Finland, recognizing the special bond that exists between the two countries. The work done by Nakambale (Finnish missionary Martti Rautanen) and the Ndonga kings over many years as well as that done by various pastors, doctors, nurses and ordinary men and women created the historical basis for what we see today as the Namibia-Finland special relationship. The Finnish-Namibian Society over the years became our forum for recalling and renewing the journey and purpose for initiating the links between our people. Despite the fact that the historical Finnish engagement with Namibia has mostly been in the northern part of the country, Finland's role in the emancipation of Namibia is more pronounced. President Martti Ahtisaari's name next to that of Rev Martti Rautanen remain indelible markers in this relationship.

As we mark 50 years through this book and the celebrations that we will see in the days around the 17th of November 2024, it will remain very important for us to rededicate ourselves to maintain the relationship and to teach our young people of the value and origin of the friendship. Modern-day bilateral relations must forever be anchored on that historical relationship: a relationship that was and continues to be based on humanity, humility and equality.

As the Ambassador assigned to nourish and build the bilateral relationship with Finland, I remain committed to tell the good stories of the friendship. Our church (religious) and government (political and administrative) interaction is at a great place as we see high level interaction and cooperation. I remain committed to work towards greater economic cooperation and collaboration between our two countries for the statistics to tell their own story of great engagement and win-win interaction between our businesses, leading to sustainable free movement of goods and people between Namibia and Finland.

I want to thank the leadership of Suomi-Namibia-Seura, in particular Tate Seppo Kalliokoski, for keeping this fire of friendship alive through many years. I also want to thank the unspoken heroes and heroines of this relationship who have over the years been able to serve in Namibia in many different capacities being the keepers of their brothers and sisters. May we continue to be that: the keepers of our brothers and sisters every day of our lives.

I also want to thank politicians in Finland and Namibia for creating and sustaining the Parliamentary Friendship Groups towards building the friendship in the political space as well. It is my hope that these Groups will reinforce each other to make our fraternal relationship even stronger. Let us continue to build and sustain this friendship and may the Association never die! Congratulations to all our friends in Namibia and Finland!

KOHTI ITSENÄISYYTTÄ

SUOMI-NAMIBIA-SEURA 50 VUOTTA
Ystävyysseura syntyi solidaarisuudesta

”Me allekirjoittaneet olemme perustaneet Suomi-Namibia-Seura -nimisen yhdistyksen”. Näillä sanoilla alkaa asiakirja, jonka allekirjoittivat osastopäällikkö Rauno Viemerö, valt. yo Aapo Pölhö ja VTK Kimmo Kiljunen Helsingissä 29.11.1974.

Suomi-Namibia-Seura ei syntynyt tyhjiössä. Sen perustamista edelsivät monet asiat ja kehityslinjat, jotka vaikuttivat sekä kansainvälisesti että Suomessa. Namibiassa, vapautusliike SWAPO:n toiminnassa ja YK:ssa tilanne tiivistyi. Suomessa Namibia nousi esille solidaarisuusliikkeen, lähetystyön, Suomen valtion ja namibialaisten opiskelijoiden kautta.

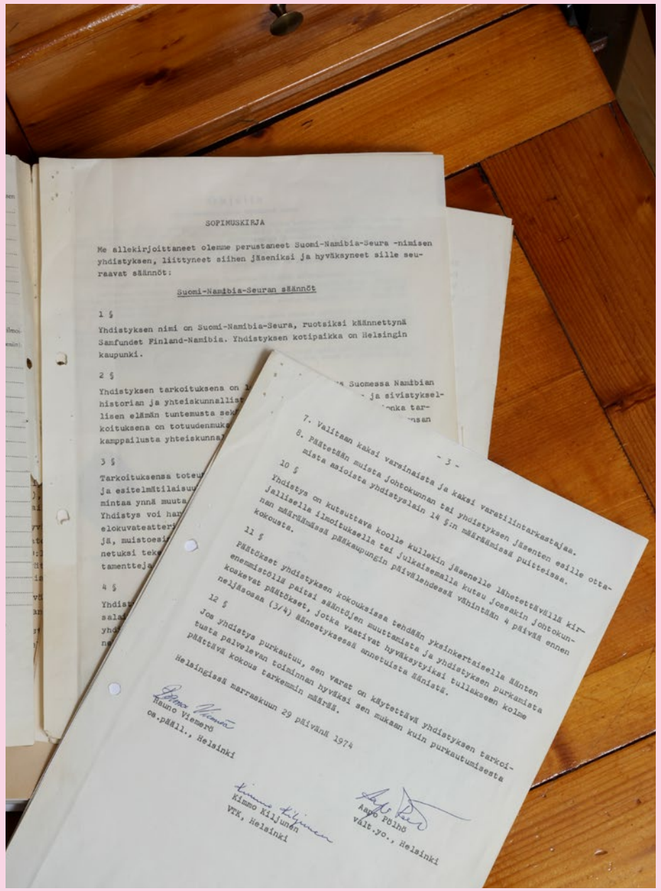
Pari vuotta aiemmin Etelä-Afrikan miehitysvalta oli julistanut Namibiaan poikkeustilan, turvallisuus siirrettiin poliisilta armeijalle, ja sotatoimet kiihtyivät. Etelä-Afrikka ryhtyi valmistelemaan omaa sisäistä ratkaisuaan Namibian itsenäistämiseksi. SWAPO painottui aseelliseen vapautustaisteluun yhä enemmän. YK aktivoitui. Vuonna 1973 yleiskokous tunnusti SWAPO:n Namibian kansan autenttiseksi edustajaksi. YK päätti muun muassa perustaa YK:n Namibia-instituutin kouluttamaan namibialaisia itsenäisen maan tehtäviin. Saman vuoden syksyllä, kun Suomi-Namibia-Seura perustettiin, Suomi hyväksyttiin YK:n Namibia-neuvostoon. Neuvosto hallinnoi Namibiaa kansainvälisoikeudellisesti, mutta ei paikan päällä.

Swapo-lippu vaalitilaisuudessa Pohjois-Namibiassa syksyllä 1989.

Kansainvälinen solidaarisuusliike tuki siirtomaiden vapautumista ja kehitysmaita. Anti-imperialismin hengessä Suomessakin vastustettiin Etelä-Afrikan hallituksen kylmän sodan ajan politiikkaa. Namibia oli siinä osana: Etelä-Afrikka miehitti sitä, piti siellä yllä apartheid-järjestelmää ja soti SWAPO:n vapautusliikettä vastaan.

Vuonna 1970 perustettu Suomen Rauhanpuolustajien Afrikka-komitea tuki etenkin Angolan ja Mosambikin vapautusliikkeitä. Vuoden 1974 Portugalin neilikkavallankumous avasi ovet niiden itsenäistymiselle. Se avasi ovet myös namibialaisten joukkopaolle rajan yli Angolaan. Afrikka-komitean huomio alkoi siirtyä Etelä-Afrikkaan ja Namibiaan. Rauhanpuolustajissa oli vankka asema SKP:n oppositiolla, niin kutsutuilla taistolaisilla.

SOPIMUSKIRJA

Me allekirjoittaneet olemme perustaneet Suomi-Namibia-Seura -nimisen yhdistyksen, liittyneet siihen jäseniksi ja hyväksyneet sille seuraavat säännöt:

Suomi-Namibia-Seuran säännöt

1 §

Yhdistyksen nimi on Suomi-Namibia-Seura, ruotsiksi käännettynä Samfundet Finland-Namibia. Yhdistyksen kotipaikka on Helsingin kaupunki.

2 §

Yhdistyksen tarkoituksena on

3 §

Tarkoituksensa toteu

4 §

Yhdis

5 §

Yhdistys on kutsuttava koolle kullekin jäsenelle ilmoitettavilla kirjallisella ilmoituksella tai julkisemmalla tavalla jossakin jäsenten nimi määrämässä paikkakunnin päivälehdessä vähintään 4 päivää ennen kokousta.

11 §

Päätökset yhdistyksen kokouksissa tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä paitsi sääntöjen muuttamista ja yhdistyksen purkamista koskevat päätökset, jotka vaativat hyväksyjäisi kuitenkin kolme neljäsosaa (3/4) äänestykseen osallistuneista äänistä.

12 §

Jos yhdistys purkautuu, sen varat on käytettävä yhdistyksen tarkoitusta palvelevan toiminnan hyväksi sen mukaan kuin purkautumisesta päättävä kokous tarkemmin määrää.

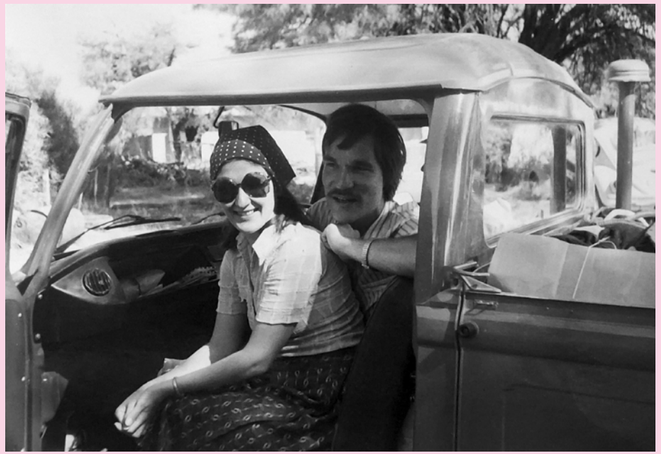
Helsingissä marraskuun 29 päivänä 1974

Rauno Viemerö
ca.päällik., Helsinki

Kimmo Kiljunen
VYK, Helsinki

Aapo Pölhö
Väit.yo., Helsinki

Suomi-Namibia-Seuran perustamiskokouksen 29.11.1974 pöytäkirja allekirjoituksineen.

Marja-Liisa ja Kimmo Kiljunen Pohjois-Namibiassa huhtikuussa 1978.

KIIRE EHTIÄ ENSIN

Suomi-Namibia-Seuran perustaminen heijasti Suomen sisäpolitiikkaa. Ensimmäisenä allekirjoittajana perustamisasiakirjassa on Rauno Viemerö. Hän oli toiminut Suomen YK-liitossa kehitysmaakysymysten parissa ja oli aktiivinen solidaarisuustyössä. Namibia-Seuraa perustettaessa Viemerö oli SDP:n kansainvälisen osaston päällikkö. Perustamisen jälkeen hän toimi vuoden ajan Seuran ensimmäisenä puheenjohtajana.

Liekö sattumaa, että kun Suomi-Namibia-Seura perustettiin marraskuun 1974 lopussa, saman kuun alussa 3-6.11.1974 SDP:n vieraana oli käynyt SWAPO:n valtuuskunta Sam Nujoman johdolla. Viemerö johti tuolloin myös SDP:n solidaarisuusrahastoa. Puolueessa oli valmisteilla eteläisen Afrikan kansojen solidaarisuuskampanja, joka toteutettiin seuraavana vuonna.

Rauno Viemerö ehdotti Kimmo Kiljuselle Suomi-Namibia-Seuran perustamista, jotta taistolaiset eivät ehtisi ensin. Viemerön mukaan nämä pitivät itseään ainoana oikeana solidaarisuusliikkeenä.

Samoin muistelee seuran perustamiseen liittyviä motiiveja Kimmo Kiljunen:”Perustaminen nähtiin osana kansainvälistä solidaarisuustyötä. Tarkoituksena oli saada haltuun Suomi-Namibia-Seuran nimi ennen kuin taistolaiset ottaisivat sen, mistä olimme kuulleet huhuja. Siksi Seuran perustamisella oli kiire. Se oli demokraattinen vastaveto Afrikka-komitealle, jossa taistolaiset olivat vallassa. Seurasta haluttiin laveapohjaisempi”.

Kiljusen mukaan hänen kiinnostuksensa Afrikkaa kohtaan oli herännyt opiskeluaikana. Hän oli kehitystutkija ja mukana solidaarisuustoiminnassa, kuten taksvärkkiliikkeessä Mosambikin, Etelä-Afrikan vapautusliikkeen ANC:n ja Namibian SWAPO:n hyväksi. Vuonna 1972 hän oli osallistunut Brysselissä kansainväliseen Namibia-konferenssiin (Namibia International Conference). Konferenssi oli ensimmäinen suuri kansainvälinen konferenssi, jonka Friends of Namibia ja Anti-Apartheid Movement järjestivät SWAPO:n tueksi. Kimmo ja Marja-Liisa Kiljunen olivat toimineet aktiivisesti myös Afrikka-komiteassa. Heillä oli yhteyksiä SWAPO:n johtoon. Sam Nujoma ja Ben Amadhila, SWAPO:n edustaja Pohjoismaissa, vierailivat heidän kodissaan Suomessa.

Kolmas perustajajäsen Aapo Pölhö ei ole enää elossa. Seuraa perustettaessa hän opiskeli vielä Helsingin yliopistossa. Hän toimi muun muassa Suomen ylioppilaskuntien liitossa SYL:ssä.

Vaikka kaikki perustajat olivat sosialidemokraatteja, Namibia-Seuraa ei perustettu SDP:tä varten. Kaikki kolme perustajajäsentä poistui taka-alalle parin vuoden kuluessa. Kimmo Kiljunen siirtyi Englantiin jatko-opiskelemaan, Aapo Pölhö ja Rauno Viemerö ulkoministeriöön. Viemerölle syntyi YK-liitossa työskentelystä luonteva kontakti ja vaikutuskanava ulkoministeriössä. Alussa esiintyneen nihkeän suhtautumisen jälkeen myös ministeriössä alettiin vähitellen suhtautua myönteisesti Namibia-asioihin jopa niin, että Suomi toimi pohjoismaiden piirissä tienavaajana eräiden Namibiaa koskevien YK:n yleiskokouksen kannanottojen ja äänestysten yhteydessä.

LAAJENEVA TUKI NAMIBIALLE

Seuran jäsenpohja laajeni ja avautui muun muassa lähetystyöntekijöille. Namibian kansallisen kirkon yhteydessä toimivat Suomen Lähetysseuran SLS:n työntekijät olivat enenevästi alkaneet nähdä Namibian vapautumisen välttämättömäksi. Etelä-Afrikan hallinto painosti heitä. Se esimerkiksi eväsi viisumin Namibian lähetyskentän aktiiviselta esimieheltä Mikko Ihamäeltä vuonna 1972. Samoihin aikoihin Etelä-Afrikka eväsi viisumin myös Mikko Juvalta, Luterilaisen Maailmanliiton presidentiltä. Hän oli aktiivinen rotuerottelun vastustaja ja piti yhteyksiä Namibian vapautusliikkeeseen. Mikko Ihamäki toimi Suomi-Namibia-Seuran puheenjohtajana Rauno Viemerön jälkeen ja Mikko Juva 1980-luvulla.

Suomen valtio tuki Namibian itsenäistymistä YK:ssa. Se rahoitti muun muassa YK:n Namibia-rahastoa sen alusta vuodesta 1972 lähtien.

Kimmo Kiljunen kantaa Stefan Erikssonia Engelan laaksossa huhtikuussa 1978.

Samana vuonna Suomi alkoi tukea vapautusliikkeitä välillisesti Afrikan yhtenäisyysjärjestön OAU:n kautta. Kaksi vuotta myöhemmin SWAPO:lle alettiin antaa suoraa humanitaarista apua toimintaan pakolaisleireillä. Sen jälkeen, kun Portugalin siirtomaat itsenäistyivät vuonna 1975, lähes koko Suomen valtion tuki vapautusliikkeille kohdistui SWAPO:lle. Pääosa käytettiin Suomessa opiskelevien SWAPO:n stipendiaattien koulutukseen.

Valtion tuen käynnistymiseen vaikutti kansalaisyhteiskunnan aktiivisuus. Esimerkiksi SYL avusti SWAPO:a ja namibialaisia jo vuosina 1968–1975, SDP:n ja sen opiskelijajärjestön SNK:n solidaarisuussäätiöt vuosina 1971–1974 ja Nuorisojärjestöjen Suomen Festivaaliyhdistys vuonna 1973. Vuodesta 1974 lähtien valtiokin alkoi kanavoida Namibia-rahoitusta kansalaisjärjestöjen, kuten SYL:n, Kansainvälisen solidaarisuussäätiön, SAK:n

ja SLS:n kautta. Summat olivat vielä pieniä, mutta symbolisesti tärkeitä. Myöhemmin 1980-luvulla Suomi-Namibia-Seurasta tuli Namibia-suhteita koordinoiva kansalaisjärjestö.

Ennen Namibian itsenäistymistä Suomi-Namibia-Seuran tapahtumia järjestettiin paljon namibialaisten stipendiaattien kanssa, painottuen usein kulttuuriin. Valtio tuki stipendiaattiohjelmaa Kirkon Ulkomaanavun kautta. Stipendiaattien määrä kasvoi 1970-luvulta lukien nopeasti. Heistä tunnetuin, Nickey Iyambo, opiskeli Suomessa vuodesta 1965 vuoteen 1980. Opintojensa alkuvaiheissa hän edusti SWAPO:a Suomessa ja Pohjoismaissa. SWAPO:n varapuheenjohtaja Mishake Muyongo tapasi ilmeisesti ensimmäisenä Suomen virallisia edustajia ulkoministeriössä, kun hän vieraili Suomessa SDP:n vieraana vuonna 1970.

Vuosi 1974 oli siis otollinen Suomi-Namibia-Seuran perustamiselle. Seura syntyi solidaarisuudesta. Se kirjattiin perustamissääntöihin: ”Yhdistyksen tarkoituksena on … tukea sellaista toimintaa, jonka tarkoituksena on totuudenmukaisten tietojen jakaminen Namibian kansan kamppailusta yhteiskunnallisen vapautumisensa puolesta.”

Perustettaessa hyväksytyt säännöt olivat voimassa 20 vuotta. Namibian itsenäistymisen jälkeen Seuralle hyväksyttiin nykyiset säännöt vuonna 1994. Enää ei ollut tarvetta viitata vapautustaisteluun. Suomi-Namibia-Seura on selkeästi ystävysseura: ”Seuran tarkoituksena on toimia suomalaisten ja namibialaisten välisenä ystävyysyhdistyksenä ja tukea keskinäistä kanssakäymistä yhteiskunnallisella, taloudellisella ja kulttuurin alueella.”

Suomi-Namibia-Seuran ja Namibian Tukholman suurlähetystön yhdessä vuonna 1994 järjestämän neljännen itsenäisyyspäivän juhlan vieraina olivat tasavallan presidentti Martti Ahtisaari, rouva Eeva Ahtisaari ja Namibian Tukholman suurlähettiläs Tonata Itenge-Emvula. Tuolloin Namibialla ei vielä ollut suurlähetystöä Suomessa.

PÄÄLÄHTEET: Kimmo Kiljusen haastattelu 26.10.2023 ja Rauno Viemerön haastattelu 7.11.2023 sekä teokset *Namibia viimeinen siirtomaa* (1980), *Namibia The Last Colony* (1981), *Mustavalkoinen Etelä-Afrikka* (1990), *Ulkoasiainhallinnon matrikkeli* 1918-1993 osa 2 (1996), *Finland and National Liberation in Southern Africa* (1999) ja *Välähdyksiä Namibian itsenäistymisestä* (2005).

Vielä me näemme itsenäisen Namibian

Seuran tiedotteet 1980-luvulta kertovat jäsenten sisukkaasta toiminnasta itsenäisen Namibian hyväksi.

Lauri Kangas toimi seuran puheenjohtajana 1980-luvun alussa. Seuran tiedotteen pääkirjoituksessa hän kirjoitti: ”Aikayksikkö, jolla me maailmanmenoa mittaamme, on nimeltään viikko, kuukausi tai vuosi. Katsantomme on päivänpoliittinen. Jos kykenemme vaihtamaan ajan mittapuuta, muuttuu myös näköalamme tyystin. Yhden sukupolven aikana siirtomaavalta on lähes purkautunut. Namibia on viimeisiä siirtomaita koko maailmassa. Kehitys näin tarkasteltuna on vääjäämätön. Vielä me näemme itsenäisen Namibian.”

Vuonna 1990 Lauri Kangas toimi itsenäistyneen Namibian ensimmäisenä asianhoitajana ja oli perustamassa sinne Suomen suurlähetystöä. 1980-luvun alussa Panu Hallamaa, Maija Kuoppala (s. Ihamäki) ja Mari Rustanius (s. Teinilä) olivat tiedotteen toimittajia. Jatkossa toimittajina olivat muun muassa Kaija Pentti (myöhemmin Pett) ja Saara Ihamäki. Monet muutkin Namibiassa lähetyslapsina eläneistä olivat seuran aktiivisia jäseniä.

Vuoden 1983 ensimmäisessä tiedotteessa raportoitiin piispa Kleopas Dumenin Suomen-vierailusta. Piispa muistutti siitä, että kirkot ovat olleet koko vaikean ajan kansansa tukena.

Seuran toiminnan alkuvuosien tiedotteissa painottui itsenäisyystaistelun tukeminen.

Mikko Ihamäki oli aloittanut seuran puheenjohtajana. Vajaan kymmenvuotiaan seuran toiminnassa näkyi jo väsymystä. Ihamäki viittasi siihen tiedotteessa ja totesi itsekin olleensa joskus jättämäisillään koko ”liikkumattoman Namibia-tilanteen jankuttamisen kuluneine iskulauseineen.”

Mutta näin hän jatkoi: ”Mutta olisiko se oikea vaihtoehto? Olisinko kiinnostunut Namibiasta vasta sitten, kun voitonfanfaarit soivat ja sorrettu väestö pääsee voitoille? Heräisinkö vasta sitten, kun uusi aika ja kiihkeä kehitys ovat tosiasioita?”

MUKAAN BOIKOTTIIN

Vuoden lopulla seura liittyi Etelä-Afrikan vastaiseen boikottiin. Mikko Ihamäki puhui ensimmäisen kerran järjestetyssä Namibia-päivässä: ”Koska Etelä-Afrikka on jatkuvasti torpedoinut todelliseen demokratiaan perustuvat itsenäisyysneuvottelut asettamalla uusia ehtoja, me päätämme, ettemme osta emmekä myy mitään Etelä-Afrikalle. Muodostamme tässä asiassa vedenpitävän rintaman Suomessa ja kaikissa pohjoismaissa.”

Vuonna 1986 Saara Ihamäki haastatteli allekirjoittanutta, joka oli käynyt Pohjois-Namibiassa. Saara Ihamäki kysyi: Pelkäsitkö siellä? ”En mä sillä tavalla. Kummitädin kyydissä oli vähän epävarma olo, kun kummitäti puheli ajaessaan, että tuossa on sen näköinen kolo, että siinä voisi olla miina. Mutta semmoinen olo oli yleensä, että valkoinen väri on suoja, musta ihminen ammutaan kyselemättä.”

Vuoden 1986 viimeinen tiedote raportoi Namibia-viikonlopusta Velkualla. Siellä Magdalena

Suomi-Namibia-Seura on julkaissut jäsenilleen tiedotetta 1980-luvulta lähtien. Ensimmäiset vuodet tiedote oli kirjoituskoneella tehty ja käsin koottu, 1990-luvulta lähtien tiedote on painettu painossa. Tiedotteessa jaetaan jäsenistölle ja suurelle yleisölle ajankohtaista tietoa Namibiasta ja seuran toiminnasta. Nykyisin tiedotetta julkaistaan neljä numeroa vuodessa. Yksi niistä on Namibia-matkailunumero, joka julkaistaan joka vuosi ennen Helsingin matkamessuja.

ja Erastus Shamena olivat kertoneet 11 vuoden pakolaisuudestaan. Erastus Shamenalta oli kysytty, eläisikö hän uudestaan sen kaiken, jos saisi valita? ”Kyllä, kyllä eläisin, vaan jos olisin lähtiessäni tiennyt, että emme palaakaan parin vuoden päästä, en olisi jättänyt lapsiani sinne. Olisin ottanut ne mukaani.”

Toimittaja kertoo Shamenan tekevän sellaisen eleen kuin ottaisi suuren käärön, rullalle kierretyn patjan tai heinäpaalin, syliinsä.

Vuonna 1987 Sulo Ojala kertoi Lääkkeitä namibialaisille -hankkeesta. Tavoitteeseen oli päästy ja Kwanza Sulin pakolaisleirille saatiin lähetettyä lääkkeitä yhteensä 50 000 markan edestä.

Samana vuonna Pekka Peltola sanoi Suomi-Namibia-Seuran kannattavan lisävastuun ottamista maailman pakolaisista. Hän ehdotti englanninkielisen pakolaisopiston perustamista Suomeen.

TARINOITA SISUKKUUDESTA

Suomessa vieraillut SWAPO:n johtaja Sam Nujoma kertoi seuran järjestämässä tilaisuudessa Etelä-Afrikan toimien raaistuneen entisestään Namibiassa.

Häneltä kysyttiin, tuleeko Namibiasta itsenäistyttyään yksi- vai monipuoluemaa. Nujoma vastasi Namibian kansan päättävän vapaissa vaaleissa puoluejärjestelmästä.

Tiedotteet kertovat sisukkuudesta, jota moni Suomi-Namibia-Seuran jäsen osoitti toimiessaan itsenäisen Namibian puolesta. Kuinka paljon olikaan heitä, joiden nimi ei näkynyt tiedotteissa eikä missään muuallakaan, mutta joiden sisukkuus saattoi olla sitäkin syvempää.

Itsenäistymisen aika

1980-luvun loppu oli kiireistä aikaa Suomi-Namibia-Seurassa. Delegaatioita tuli ja meni. Myös Sam Nujoma kävi seuran järjestämässä tilaisuudessa Rauhanasemalla, samoin Anton Lubowski. Ilmassa oli käännekohdan tuntua ja aitoa toivoa Namibian itsenäisyyden saavuttamisesta.

← *Syksyllä 1989 puolueet valmistautuivat ensimmäisiin vapaisiin vaaleihin suurella innolla.*

Olin tullut valituksi seuran johtoon Mikko Juvan jälkeen. Kesällä 1988 kuulin Hage Geingobilta, joka oli siihen aikaan tiiviisti itsenäistymisneuvotteluissa, että nyt Etelä-Afrikka alkaa pehmentyä. Se johtui USA:n muuttuneesta asenteesta. Kairossa Etelä-Afrikka oli jo kävellyt ulos neuvotteluista, mutta USA oli hakenut sen takaisin. Tämä oli käännekohta.

Pyysimme ja saimme Ulkoministeriöltä lisätukea. Vuokrasimme toimitilan Rauhanasemalta ja palkkasimme kampanjasihteerin.

RISTIRIITOJA JA EPÄVARMUUDEN HETKIÄ

Ristiriitojakin oli, SWAPO:nkin kanssa. He nojasivat tärkeään tukijaansa Neuvostoliittoon ja halusivat pitää etusijalla Neuvostoliiton kommunistisen puolueen NKP:n tukemaa kommunistien vähemmistösiipeä. Asiasta päästiin kuitenkin sopuun. Suurempi erimielisyys syntyi 1.4.1989, kun SWAPO rikkoi tulitaukosopimuksen ja lähetti 1600 aseistettua aseellisen siipensä PLANin sotilasta Angolan rajan yli Ambomaalle. Martti Ahtisaari

Puolueiden vaalikokouksiin osallistui useiden sukupolvien ihmisiä.

joutui antamaan Etelä-Afrikalle luvan ajaa heidät takaisin voimakeinoin. Yli 300 PLAN-sotilasta sai surmansa. SWAPO:n rikkomus tuli julkisuuteen samaan aikaan kun, Suomi-Namibia-Seura oli aloittamassa juhlaa Satakuntatalolla itsenäistymiseen johtavan prosessin ensi askeleesta. Nickey Iyambo oli televisiossa ja selosti asiaa suomeksi SWAPO:n näkökulmasta. Onneksi tiesin, ettei se ollut tosi, koska sain Olle Erikssonin puhelimeen Onandjokwesta. Hänellä oli ensi käden oikeat tiedot tapahtumasta, jonka SWAPO vieritti YK:n ja Ahtisaaren syyksi, vaikka kyse oli suuresta Sam Nujoman virheestä. SWAPO:n puolustelulla oli

Vaali-innostusta Swapon vaalitilaisuudessa Ondongassa.

kuitenkin tiedotusylivoima, ja kampanjamme itsenäisyysvaalien tukemiseksi meni pilalle. Suomalaisten lähes yksimielinen tuki oli menetetty.

TEHTÄVÄ SUORITETTU!

Itsenäisyyteen johtanut prosessi pysyi kuitenkin raiteellaan. Kävin kansalaisjärjestöjen valtuuskunnan kanssa Namibiassa syyskuussa 1989. Totesimme, että tilanne on Ahtisaaren ja YK:n hallinnassa ja halusimme olla siinä tukena. Jännittävän äänten laskennan jälkeen SWAPO voitti kohtuullisesti ja itsenäisyys varmistui. Juhlassamme sekä arkkipiispa John Vikström että minä puheenjohtajana korostimme, miten välttämätöntä Namibian on pysyä riippumattomana avunantajista. Tämä onkin onneksi toteutunut.

Helpottuneena luovuin seuran puheenjohtajan tehtävästä saman tien. Tehtävä suoritettu! Voitimme!

Opiskelu Suomessa johti Suomi-ystävyyteen Namibiassa

Ennen Namibian itsenäistymistä Suomessa oli paljon namibialaisia opiskelijoita. Heillä oli paljon yhteisiä illanviettoja ja muita tilaisuuksia Suomi-Namibia-Seuran jäsenistön kanssa. Yksi heistä oli Libolly Haufiku, jota haastateltiin Suomi-Namibia-Seuran tiedotteessa 3/99.

← *Swapon kulttuuriryhmä Helsingin laulufestivaalin Free Namibia -illassa Tavastia-klubilla 16.11.1987.*

Näin Haufiku muisteli aikaansa Suomessa: ”Yhteyteni Suomeen on pitkä. Saavuin Suomeen ensimmäisen kerran pahimpana talvena joulukuussa 1986. SWAPO antoi minulle tehtäväksi työskennellä Namibian oppikirjaprojektissa Kustannusosakeyhtiö Otavassa. Tässä projektissa työskennellessäni sain yllätykseksi kuulla, että Lähetysmuseossa oli esillä isoisoisäni esineitä. Uutinen oli järkytys minulle ja perheelleni Namibiassa. Kiinnostukseni Namibian kulttuuria kohtaan kasvoi, ja päädyin opiskelemaan kulttuuriantropologiaa Helsingin yliopistossa vuosina 1990–1997. Suomessa ollessani toimin namibialaisten opiskelijajärjestön puheenjohtajana vuosina 1986–1990.”

Paluustaan kotimaahansa Haufiku kertoi: ”Palasin Namibiaan vuonna 1997 ja työskentelin hallituksen palveluksessa johtavana kehityssuunnittelijana, joka johti Euroopan alaosastoa kansallisen suunnittelukomission kehitysyhteistyöosastossa.” Siinä tehtävässä hän hoiti Suomenkin asioita. Vuonna 1999 Haufiku siirtyi liike-elämään Walvis Bayn teollisen vapaavyöhykkeen (Economic Processing Zone) palvelukseen.

Libollly Haufikun suunnittelema juliste vuodelta 1987.

SUOMI-YSTÄVYYSSEURA NAMIBIAAN

Windhoekin teknisessä opistossa pidettiin 10.4.1999 kokous, jossa perustettiin Namibia-Suomi-ystävyysseura. Libolly Haufiku valittiin sen puheenjohtajaksi. Paikalla oli lähes 40 Suomen ystävää. Vuoden 1999 haastattelussaan Haufiku totesi: ”Yhdistyksellä on tällä hetkellä noin 150 rekisteröityä jäsentä. Jäsenistö koostuu kaikenlaisista ihmisistä, kuten entisistä opiskelijoista Suomessa, Suomesta yleisesti kiinnostuneista henkilöistä, kulttuuriaktivisteista, poliitikoista, uskonnollisista johtajista jne.”

Sääntöjensä mukaan ystävyysseuran tavoitteena oli muun muassa:

- edistää Namibian ja Suomen välisiä sosiaalisia, kulttuurisia ja liikesuhteita,
- järjestää vierailuvaihtoa kansalaisten välillä,
- edistää tietojenvaihtoa koulutuksen, kaupan, matkailun, kulttuurin, teknologian ja sosiaalisen hyvinvoinnin aloilla, sekä
- järjestää tapaamisia, työpajoja ja seminaareja, jotka käsittelevät yhdistykseen ja molempien maiden historiaan liittyviä aiheita.

Swapon kulttuuriryhmä valmistautuu keikalle vuonna 1987.

Haufikun mukaan Suomi-Namibia-Seura toimi mallina ystävyysseuran perustamiselle: ”Ennen itsenäistymistä Suomessa asuneet namibialaiset sitoutuivat perustamaan vastaavan yhdistyksen vapaassa Namibiassa. Samanlaisen ystävyysseuran perustaminen kuin sen sisarjärjestö on selkeä osoitus Namibian Suomen ystävien taholta siitä, että kansojemme väliset siteet eivät katkea, vaan ne pikemminkin kasvavat ja vahvistuvat.”

Tulevaisuuden visionaan Haufiku toivoi: ”Yhteistyöhön tulisi sisältyä kauppa ja investoinnit, kulttuurivaihto, matkailun edistäminen ja yhteisöjen välisen yhteistyön kannustaminen (esim. ystävyyskaupungit).”

Libolly Haufiku edisti visiotaan toimiessaan Suomen kunniakonsulina Walvis Bayssa vuosina 2002–2007. Valitettavasti Namibia-Suomi-ystävyysseuran toiminta on hiipunut.

ITSENÄISEN NAMIBIAN TUKEMINEN

Namibialaisten osoittama rakkaus vaatii toimimaan

”Namibialaiset ovat rakastaneet mua niin kauheesti, että mun täytyy tehdä jotain vastaan kans”, toteaa Seppo Kalliokoski, joka on toiminut Suomi-Namibia-Seuran puheenjohtajana vuodesta 1996. Seppo liikuttuu hieman oman toimintansa motivaation kuvaamisesta. Seuran pitkäaikaisimman puheenjohtajan mielestä, jos kerran työtä tehdään, sitä pitää tehdä pitkäjänteisesti.

Seppo Kalliokoski ja silloinen opetusministeri Nangolo Mbumba jälkimmäisen maatilalla Ondongassa vuonna 2010.

Seppo Kalliokoski on elänyt syvällä namibialaisessa todellisuudessa työskennellessään lähetystyöntekijänä Pohjois-Namibiassa 1970- ja 80-luvuilla. Hänen puheessaan vilisee luvuton määrä namibialaisia ystäviä, mutta merkittävintä hänelle on ollut ystävyys Ondongan kuninkaan kanssa. Aivan erityistä oli, että kuningas Immanuel Kauluma Elifas hyväksyi Sepon neuvonantajakseen.

Ystävyys syntyi kuninkaan isän kautta, yllättäen, eräänä jouluaattona. ”Yksi työntekijä olisi halunnut liksan silloin ja meinasi tulla viidakkoveitsellä oven läpi keittiöön. Lähdin hakemaan apua kuninkaan isältä, joka ei silloin vielä ollut mun kaveri.” Sepon mukaan ystäviä saa siten, että pyytää apua. Jos oikeasti pyytää, syntyy tosi ystävyys.

Erityisesti Seppo muistaa kuningas Kauluman hautajaiset vuonna 2019. Niihin kokoontui 15 000 ihmistä ja kolme presidenttiä: Nujoma, Pohamba ja Geingob. Seppoa oli pyydetty sekä pitämään muistotilaisuuden ensimmäinen puhe että toimimaan arkunkantajana. ”Voiko tällaiseen ystävyyteen olla vastaamatta?”, hän kysyy.

Valitettavasti Seppo ei päässyt sairauden takia hautajaisiin, mutta hänen nuorempi poikansa piti Sepon kirjoittaman puheen ja vanhempi poika toimi arkunkantajana.

”Mulla on ollut hyviä opettajia, kuninkaan isä opetti mua eniten, ja myös piispa Auala. Istuin sen luona, ilman mitään asemaa. Minähän olin vain tavallinen jätkämies, niin mulla oli vain ystäviä. Jotain hyötyä on, kun on vähän aikaa siellä ehtinyt oppia.”

Seppo liittyi Suomi-Namibia-Seuran jäseneksi heti palattuaan työstä Namibiassa vuonna 1990. Puheenjohtajana hän aloitti kuusi vuotta myöhemmin. Tuolloin Suomi-Namibia-Seuran talous oli heikoissa kantimissa. Jäseniä oli noin 500, myöhemmin enimmillään 700 jäsentä. Tällä hetkellä talous on vakaa.

MITÄ PROJEKTEISTA ON OPITTU?

Sepon puheenjohtajakaudella seuralla on ollut useita projekteja: namibialainen keittokirja, Välähdyksiä-kirja, Green Namibia hella- ja puunistutushanke, ndonga-englanti-sanakirja, ambotalon pystyttäminen osaksi Nakambale-museota, Martti Ahtisaari -koulu ja namibialaisen elokuvan festivaali. Kansalaisjärjestötoiminnan dynamiikkaa kuvaavimmaksi Seppo nostaa Opuwon ompelimohankkeen.

Se on kuvaava useasta syystä. Hankkeen synty oli monipolvinen ja sen tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti. Hankeidea syntyi toisen hankkeen puitteissa ja se itse poiki uusia hankeideoita. Kun Vantaan seurakunnan Pyhän Laurin kirkon 500-vuotisjuhlia vuodelle 1994 alettiin suunnittelemaan 1980-luvun lopulla, kirkkoherra Ilkka Turkka sai idean, että vantaalaiset voisivat pystyttää kirkon Namibiaan. Hän otti yhteyttä SWAPO:n edustajaan Elia Kaakungaan. Kaakungan suku oli kotoisin Opuwon seudulta ja sitä kautta löytyi paikka kirkolle. Aikanaan Opuwossa oli ollut suomalaisia lähetystyöntekijöitä, mutta kirkkoa siellä ei ollut.

Vantaan seurakunnat kutsuivat Namibiasta lähetystön neuvottelemaan asiasta. Delegaatiossa oli mukana SWAPO:n edustaja Opuwossa, Angelica Muharukwa. Vierailun aikana Muharukwa vietiin tutustumaan Vantaan ammattikoulun käsityölinjaan. Nähdessään käden taitojen opetusta hän huudahti spontaanisti: ”Minunkin naiseni tarvitsevat käsityöopetusta”. Myöhemmin maaherrana ja apulaisministerinä toiminut Muharukwa halusi, että naiset oppivat tekemään vaatteita sekä itselleen että myyntiin. Kirkon ohella alettiinkin suunnitella naisten käsityöprojektia.

Ompelimohanketta ajamaan perustettiin Vantaan Namibia-yhdistys. Mukaan tuli edustajia seurakunnista ja useista puolueista. Seppo valittiin Vantaan yhdistyksen varapuheenjohtajaksi ja myöhemmin puheenjohtajaksi. Vuosia kului ja kokouksia oli kymmeniä. Painettiin T-paitoja ja myytiin niitä mm. Maailma kylässä -tapahtumassa, ja sieltä napattiin mukaan lisää ihmisiä. Mukaan

Himbanaisia ohittamassa Opuwon kirkkoa vuonna 2021.

tuli mm. vantaalainen pappi, jolla oli ollut kutomo, jota hän oli jo siirtämässä Namibiaan. Kokouksista löytyivät myös suomalaiset työntekijät ompelimohankkeeseen.

Myöhemmin päätettiin, että Suomi-Namibia-Seura ottaa päävastuun hankkeen toteutuksesta ja Vantaan yhdistys hankkii vaaditun 20 prosentin omavastuun. Näin seura saattoi rekisteröitynä yhdistyksenä hakea avustusta ulkoministeriöstä. Seura lähetti suomalaisia työntekijöitä muutaman kuukauden jaksoiksi Opuwoon. ”Vaikka palkkojen ja verojen hallinnointi oli pienelle järjestölle vaativaa, hanke saatiin maaliin”, Seppo muistelee.

Kurssilla olleista kymmenestä naisesta tuli ammattitaitoisia ompelijoita. Myös projektin vetäjät oppivat. ”Oppivat esimerkiksi sen, että jos jotkut koulutetaan, niin heidän ei ole helppoa jakaa tietojaan eteenpäin, koska se olisi ristiriidassa oman uuden ammattitaidon hyödyntämisen kanssa. Idea, että koulutetut naiset kouluttaisivat muita naisia, ei täysin toteutunut. Näin myös me suomalaiset saimme vahvaa kulttuurista ymmärrystä.”

Sepon mielestä projektin tulosta ei voikaan mitata sillä, saavutettiinko täällä pohjoisessa asetetut tavoitteet sellaisinaan. Tärkeintä oli molemminpuolinen oppiminen.

Kirkkokin Opuwoon rakennettiin ja se ehti valmistua ennen kuin käsityöprojekti saatiin loppuun. Traagisesti Elia Kaakunga kuoli auto-onnettomuudessa juuri Opuwon tiellä vähän ennen maan itsenäisyyttä.

Opuwon ompeluprojekti johti myös laajavaikutteisempaan hankkeeseen. Herättiin kysymään, miten käsityöopetusta saataisiin levitettyä laajemmin, ehkäpä kaikkiin kouluihin. Maan kouluissa ei ollut tuolloin käsityöopetusta. Syntyi idea käsityökirjan tekemisestä. Se on Sepon mielestä yksi Suomi-Namibia-Seuran suurimpia onnistumisia. Liki neljännesvuosisata kirkkohankkeen aloittamisesta, vuonna 2015, julkaistiin käsityöopas opettajille. Sitä on painettu 10 000 kappaletta. Satoja opettajia on koulutettu oppaan käyttöön.

TURNAUSKESTÄVYYTTÄ

Seppo toistaa, että ystävyysseuratoiminta vaatii turnauskestävyyttä. ” Vaatii duunia. Jonkun pitää tehdä. Joskus voi tulla jotain kunniaa, mutta se vaatii duunia.”

Sepon mielestä lopullinen tulos työstä tulee viiveellä. Hän vertaa Suomi-Namibia-Seurankin toimintaa siihen, miten tulos lukemaan oppimisesta tulee vasta, kun lukemaan oppineet tytöt

ovat isoäitejä. Silloin vasta näkyy, että lukutaito on kaikkien taito.

Pitkällä kokemuksella Seppo näkee myös, miten asiat saattavat toteuttaa syvempiä kehityslinjoja kuin niiden suunnittelijat osasivat ajatella. ”Kun Selma Rainio lähetettiin viime vuosisadan alussa silloiseen Lounais-Afrikkaan, ratkaisu kantoi mukanaan Suomen silloista todellisuutta suurempaa tasa-arvoa. Suomessa Selma Rainio olisi joutunut mieslääkärin alaiseksi, Ambomaalla hän oli ensimmäinen suomalainen lähetyslääkäri, ja perusti Onandjokween sairaalan. Siinä syntyi samalla aivan erityinen viesti ja kokemus tasa-arvosta.”

YHTEISTYÖN TULEVAISUUS

Monien ystävyysseurojen jäsenmäärä on laskenut, jopa romahtanut, mutta Suomi-Namibia-Seuran jäsenmäärä on pysynyt suhteellisen vakaana. Seppo näkee siihen selvän syyn. Hän vertaa tilannetta joihinkin toisiin ystävyysseuroihin sanomalla, että talojen, aurinkorantojen tai edes luonnonpuiston eläinten kanssa ei voi ystävystyä. ”Sen sijaan suhde ihmiseltä ihmiselle kestää.”
Kun kysyn, onko Suomi-Namibia-Seuralla vielä tehtävää ja jos on, niin millainen projekti olisi nyt paikallaan, Seppo päätyy jonkinlaiseen taideprojektiin. ”Ehkä voisimme tukea joitakin nousevia namibialaisia taitelijoita, samalla tavalla kuin tuettiin John Muafangejoa 1980-luvulla.”

Sepon mielestä Suomi-Namibia-Seuran tehtävä niin nyt kuin kymmenen vuoden päästä on selvä: ”Tehtävänä on pitää Namibia mukana keskustelussa. Ettei ystävää unohdeta. Se on se juttu. Eikä vain yhdistyksenä, vaan myös yksilöinä.”

Panduleni Itulan vaalimainos vuoden 2024 presidentinvaaleissa.

Omagongo-festivaalilla juhlitaan marula-hedelmän kypsymistä ja siitä saatavan juoman valmistumista.

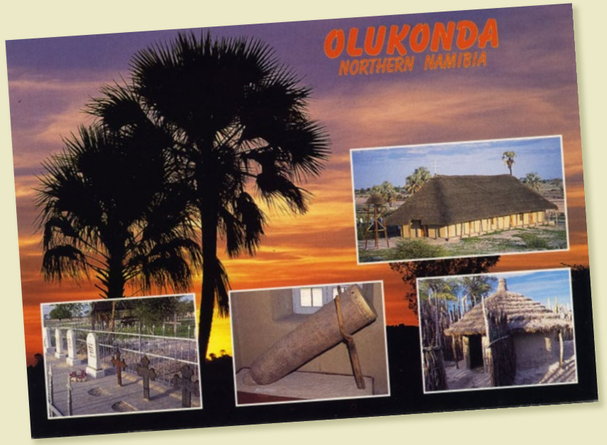
NAKAMBALE-MUSEO kehitysyhteistyökohteena

Perinteisen pohjoisnamibialaisen talon portinpielessä on auringossa haalistunut laatta: THIS HOMESTEAD WAS OPENED BY HON. HENDRIK WITBOOI DEPUTY PRIME MINISTER ON 11 NOVEMBER 1995. Talo sijaitsee Nakambale-museon pihapiirissä Olukondassa Pohjois-Namibiassa. Se oli osa Suomi-Namibia-Seuran kehitysyhteistyöhanketta 1990-luvulla.

Nakambale-museon päärakennus.

Itse asiassa perinteinen pohjoisnamibialainen talo, egumbo, ei ole yksi rakennus vaan iso pyöreä labyrinttimainen asumus, joka koostuu monista paaluaitauksista ja ruohokattoisista majoista sekä niiden välissä puikkelehtivista käytävistä.

Nakambale oli suomalaisen lähetyssaarnaaja Martti Rautasen paikalliskielinen nimi. Hän saapui nykyisen Pohjois-Namibian alueelle, ”Ambomaalle”, Suomen Lähetysseuran ensimmäisten lähetyssaarnaajien ryhmässä vuonna 1870. Kymmenen vuotta myöhemmin hän muutti Olukondaan ja asui siellä kuolemaansa vuonna 1926 asti. Rautasten perhehauta on Olukondan kirkkomaalla. Lähetysasema periytyi myöhemmin Namibian evankelisluterilaiselle kirkolle (ELCIN).

Nakambale-museo keräsi varoja muun muassa myymällä postikortteja.

KANSALLISTA KULTTUURIPERINTÖÄ

Namibia itsenäistyi 21.3.1990. Vuonna 1992 Olukondasta tuli ensimmäinen itsenäisen Namibian hallituksen julistama kansallinen monumentti. Se käsittää lähetysaseman päärakennuksen 1880-luvulta ja kirkon vuodelta 1889, jotka Rautanen rakensi savitiilistä, sekä hautausmaan. Ne ovat Pohjois-Namibian vanhimmat säilyneet rakennukset. Entisen lähetysaseman julistaminen osaksi kansallista kulttuuriperintöä oli uuden hallituksen tunnustus sekä Martti Rautaselle henkilönä että suomalaisten perustamalle ELCIN-kirkolle ja Suomen ja Namibian erityissuhteelle yleensä.

Erityissuhdetta kuvasti myös Olukondan entisöinti museoksi Suomen valtion kehitysyhteistyövaroilla, osana hallitusten välistä kulttuuriyhteistyötä. Koordinoin hanketta ELCIN-kirkon historian ja kulttuurin neuvonantajana. Ondongan kuningas Immanuel Kauluma Elifas avasi Nakambale-museon Martti Rautasen syntymän 150-vuotisjuhlassa 3.5.1995. Avajaisiin osallistuivat Namibian presidentti Sam Nujoma ja Suomen presidentti Martti Ahtisaari, joka oli maassa valtiovierailulla. Kuningas Kauluma sekä presidenttien puolisot Eeva Ahtisaari ja Kovambo Nujoma toimivat Nakambale-museon suojelijoina.

SUOMI-NAMIBIA-SEURAN HANKE

Jo ennen kuin Suomen ja Namibian hallitukset sopivat kulttuurihankkeesta, Namibia-Seura oli päättänyt ryhtyä tukemaan Pohjois-Namibian

Perinteisen ambokodin sisäänkäynti Nakambale-museossa.

Martti Rautasen entisöity työhuone Nakambale-museossa.

kansanperinteen ja kulttuurin vaalimista. Seuran kansalaisjärjestöhanke vuosina 1995–1996 kohdistui museon toiminnan alkuun saattamiseen. Kumpanakin vuonna Seura keräsi omaa rahoitusta 10 000 markkaa ja sai Ulkoministeriöltä tukea 30 000 markkaa.

Hankkeen tuella hankittiin esineistöä, kerättiin suullista perimätietoa ja historiallisia valokuvia, hankittiin tietokone, painettiin esite, sekä maksettiin palkkoja ja ylläpidettiin museorakennuksia. Museo esittelee Martti Rautasen ja hänen perheensä elämää Olukondassa, kirkon ja lähetystyön historiaa, sekä Pohjois-Namibian kulttuuria ja luonnonoloja.

Täysimittaisen perinteisen asumuksen rakentaminen ulkomuseoksi oli merkittävä osa Suo-

mi-Namibia-Seuran hanketta. Aloite tuli paikalliselta väestöltä. Kuningas Kauluma tuki sitä vahvasti ja nimitti tehtävään oman arkkitehtinsä. Muistan, miten tuo vanha mies aloitti työn piirtämällä taitavasti jalalla hiekkaan suuren ympyrän. Se oli vastaanottoaukion pohjapiirros. Sen ympärille rakennettiin vaihe vaiheelta asumuksen muut osastot. Rakennuspuut paaluaitauksiin ja kattoihin haettiin kuninkaan luvalla kaukaa metsästä.

Rakentajat kokivat ylpeinä talohankkeen oman kulttuurinsa arvostamisena ja esillepanona. Ja perinteinen egumbo viimeisen päälle siitä tuli.

Martti Rautasen entisöity kirkko Olukondassa vuodelta 1889.

Asumuksessa on järjestetty vierailijoille käsityönäytöksiä, viljan survontaa, perinneruokailua sekä tanssi- ja lauluesityksiä.

Nakambale-museosta kehittyi yksi Pohjois-Namibian tärkeimmistä matkailukohteista. Se on mielenkiintoinen kohde myös alueen koululaisryhmille. Nykyään sen yhteydessä toimii kaupallinen matkailuyritys.

Nyt 30 vuoden jälkeen yksi Nakambale-museon suurimpia haasteita on Martti Rautasen vanhan kirkon ja erityisesti sen olkikaton kunnossapito. Olisiko siinä mahdollisuus uudelle hankkeelle?

Tilkkutöitä ”ei missään”

Luoteis-Namibian jylhillä Kaokovuorilla sijaitsevassa pienessä Opuwon kaupungissa oli 1990-luvulla noin 6 000 asukasta. ”Opuwo” tarkoittaa ”loppu” tai ”ei mitään” ja juuri siltä minusta tuntui saapuessani nuorena käsityönopettajana sijaistamaan Auli Virtasta Suomi-Namibia-Seuran ja sen Vantaan Namibia-yhdistyksen hankkeeseen tuohon vuorten ympäröimään kaupunkiin kesällä 1998.

← *Herero-naisten komeita asuja Luoteis-Namibiassa.*

Kaikkialla muualla Namibiassa oli helppo liikkua, käyttää sähköisiä viestimiä, ostella mitä ikinä tuleekaan mieleen. Opuwossa kaikki oli toisin. Asfalttitie loppui monta sataa kilometriä ennen kaupunkia ja kaikki nykyajan ilot ja toki myös surut sen mukana... Kaokovuorten alueella asui 1990-luvulla alle 30 000 ihmistä, joista valtaosa kuuluu hererojen ja himbojen etnisiin ryhmiin. Lisäksi seudulla on muun muassa dhimboja ja damaroita. Hererot ja himbat puhuvat samaa kieltä, mutta poikkeavat toisistaan elämäntapansa ja pukeutumisensa suhteen. Hereronaiset käyttävät saksalaisilta omaksuttua viktoriaanisen ajan pukua, tällä alueella usein tilkkutyönä valmistettuna. Puvun alla käytetään jopa 8 alushametta. Komea sarvipäähine on tarkkojen sääntöjen mukaan sidottu huivi, joka viittaa komeasarviseen karjaan, ovathan hererot karjankasvattajia.

TUTTUJA TILKKUTÖITÄ UUSIN TEKNIIKOIN

Tilkkutöiden ollessa ennestään monelle tuttu käsityötekniikka, päätin opettaa kurssilaisille juuri tilkkutöitä, mutta niiden pikatekniikoita – olihan tavoitteena kehitellä käsitöitä myyntiin ja näin

ollen niiden tulisi valmistua kohtuullisessa ajassa turisteja kiinnostaviksi tuotteiksi.

Ompelimossa oli jo Auli Virtasen hankkimat ompelukoneet, joita olikin ahkerasti käytetty hänen pitämillään vaatetuskursseilla. Nyt oli projektiin innolla paneutuneen Aulin aika päästä hengähtämään Suomeen ja tarvittiin lyhytaikaista kurssittajaa tilalle. Valmistauduin Suomessa lähtöön keräämällä lahjoituksina eri valmistajilta kaksi isoa matkalaukullista kankaita, ompelutarvikkeita ja -työvälineitä, mm. Fiskarsin saksia.

Kaksi kuukautta kesällä 1998 kului nopeasti Auli Virtasen lomittajana. Kurssipäivät olivat täyspitkiä työpäiviä, eikä oppilailla useinkaan ollut kiire pois ompelimosta, ennen kuin ilta pimeni ja oli lähdettävä huolehtimaan perheiden illallisesta. Kauniit värit ja ihanat kankaat koukuttivat niin, että aina vaan haluttiin oppia lisää ja kokeilla uusia tekniikoita. Tunnelma oli innostunut ja ahkera. Viikonloppuisin pidimme kuitenkin vapaata vähintään sunnuntain ja silloin sain tutustua ympäröivään jylhään luontoon sekä himba-kylien mielenkiintoiseen elämään.

Satunnaisesti eksyi joku rohkea himbarouvakin hetkeksi tutustumaan tilkkutöiden saloihin ja heidät toivotettiin tervetulleiksi kokeilemaan tekniikkaa. Himbat ovat eläneet pitkään eurooppalaisen kulttuurivaikutuksen ulkopuolella ja säilyttäneet omat perinteiset tapansa. Sadeaikana he pysyttelevät kylissään, mutta kuivana aikana kulkevat karjansa mukana vettä etsien. Himbat pukeutuvat perinteisiin taidokkaisiin nahka-asuihin, joista on ”luettavissa” henkilön siviilisääty. Tämä ominaisuus näkyy muidenkin maiden kansallispuvuissa. Yhteistä kieltä ei ollut, mutta näyttämällä ja kokeilemalla esimerkin mukaan oppii muutenkin aina parhaiten!

Kunenen läänin pääkaupungin Opuwon kyltti.

OMPELIMO OPUWOON -HANKE

SUOMI-NAMIBIA-SEURAN alaisuuteen perustettiin vuonna 1993 Vantaan Namibia-yhdistys käynnistämään ompelimoprojektia Opuwoon. Vantaan seurakuntien ammattikoulupappi Jukka-Mikko Karjalainen toimi Vantaan Namibia-yhdistyksen ja hankkeen sihteerinä. Hankkeen kimmokkeena toimi opuwolaisen vaikuttajan Angelika Muharukwan vierailu Suomessa ompelualan ammatillisessa oppilaitoksessa. Projektin tarkoituksena oli kehittää naisten asemaa ja taloudellista riippumattomuutta Namibian köyhällä maaseudulla. Ompelimon tuli antaa alueen naisille ompeluopetusta, jotta he voisivat saada lisätuloja perheilleen myymällä käsitöitä. Projektiin osallistuvien ydinjoukon muodosti kymmenen innokasta naista, joista osalla oli jo aikaisempaa ompelualan koulutusta.

SUOMALAISET OPETTAJAT

Vantaan työväenopiston tekstiilityönopettaja Auli Virtanen työskenteli vapaaehtoistyössä Opuwossa yhteensä melkein kaksi vuotta. Inkeri Huhtamaa ja Mari Bisi ovat pitäneet Opuwossa useita kursseja: kankaanpainantaa ja -maalausta maaväreillä, suunnittelua, kaavoitusta jne. Lähtökohtana on ollut paikallinen perinne sekä suunnittelun ja erilaisten tekniikoiden perustaitojen opettaminen. Inkeri Huhtamaa tutki samalla himbojen pukeutumiskulttuuria ja väitteli aiheesta taiteiden tohtoriksi.

HANKE VALMISTUU

Ompelimo luovutettiin paikallisten hallintaan vuonna 2002. Vantaan yhdistys lakkautettiin hankkeen loputtua ja sen loppuvaroilla ostettiin vielä yksi ompelukone Opuwon ompelimoon. Seuraavana vuonna Mari Bisi palasi vielä tukemaan työntekijöitä. Myös Suomi-Namibia-Seuran puheenjohtaja Seppo Kalliokoski vieraili ompelimossa todeten sen toiminnan alkaneen hyvin. Hän oli näkemäänsä erittäin tyytyväinen ja totesi hankkeen tavoitteet saavutetuiksi.

/MAIJA MALMSTRÖM

Kädentaitoja Namibian kouluihin

Suomi-Namibia-Seura on saanut vaikuttaa kädentaitojen opetuksen palaamiseen Namibian koulujen ohjelmistoon. Tämä on laajan yhteistyön ja historian tuntemuksen tulosta. Yli vuosikymmenen kestäneen hankkeen tuloksena syntyi Namibian opetusministeriön alaisen NIED:n (National Institute for Education Development) julkaisema virallinen taiteen ja käsityön opetuksen opas opettajille: Arts and Crafts – A Manual for Teachers in Namibia.

← *Elia Shiwoohamban grafiikan lehti esittää perinteistä kuvakudosten kutomistapaa.*

Vuodesta 1914 lähtien kädentaidoilla oli tärkeä osa Suomen Lähetysseuran Pohjois-Namibiaan perustamissa kouluissa. Kädentaitoja korostettiin myös vuosikymmeniä opettajankoulutuslaitoksen opetussuunnitelmassa. Ambomaan ja Kavangon kouluissa opetettiinkin käsitöitä vuoteen 1963 asti, jolloin Suomen Lähetysseuran 103 koulua ja noin 100 000 oppilasta siirtyi Lounais-Afrikan hallinnon alaisuuteen. Tuolloin opetussuunnitelmasta poistettiin muut paitsi niin sanotut akateemiset aineet.

2000-luvulla Namibiassa nousi esiin ammatillisen opetuksen kehittäminen, jolloin myös kädentaitojen merkitys perusopetuksessa on korostunut.

Opetusministeriön apulaiskansliapäällikkö Charles Kabajani totesi *Arts and Crafts – A Manual for Teachers in Namibia* -kirjan julkistamistilaisuudessa Windhoekissa 26.5.2015, että opas on ensimmäinen askel myös ammatillisen opetuksen kehittämiseen.

Hanna Peräkylä ja Maija Malmström työstävät yhdessä käsityökirjaa.

Käsityöprojekti ideoitiin vuonna 2005 nykyisen Namibian presidentin, silloisen opetusministerin Nangolo Mbumban vierailessa Suomessa. Projekti lähti vauhdilla liikkeelle aloitusseminaarilla heti seuraavana vuonna ja se jatkui vuoteen 2017 asti, jolloin pidettiin arvovaltainen päätöskonferenssi Windhoekissa nimellä International Arts & Crafts Conference. Konferenssiin osallistui Suomi-Namibia-Seuran viisihenkinen delegaatio. He luennoivat ja vetivät keskusteluja sekä esittelivät uuden käsityökirjan.

Käsityöhankkeen suojelijoina toimivat Namibian nykyinen presidentti Nangolo Mbumba, joka hankkeen alkaessa toimi opetusministerinä, Namibian kunniakansalainen rouva Eeva Ahtisaari, emeritusarkkipiispa Jukka Paarma sekä tohtori Pekka Vapaavuori.

OHJENUORINA PERINTEISEN KULTTUURIN ARVOSTUS JA KESTÄVÄ KEHITYS

Laadimme käsityöoppaan pro bono yhdessä taiteiden maisteri Hanna Peräkylän kanssa, joka on opiskellut Namibian yliopistossa UNAM:s-sa ja tuntee sitä kautta namibialaista taide- ja käsityöperinnettä. Minä puolestani olen asunut Namibiassa lapsuuteni ja ollut aina kiinnostunut

Käsityökirjan aukeama, jossa käsityötunnin suunnitteluohje.

maan kulttuurista ja käsityönopettajana erityisesti taidokkaista käsitöistä. Elia Shiwoohamba on namibialainen taiteilija, jolta ostettiin parikymmentä linokaiverrusteosta kirjan välilehdiksi. Teokset liittyvät käsiteltäviin tekniikoihin. Näistä onnistuneista taideteoksista huokuu autenttinen näkemys maan kuvataiteesta. Muut kuvitukset ja ohjeiden työpiirrokset ovat tekijöiden laatimia. Kirjan taitosta vastasi Hanna Peräkylä.

Aloitimme kirjan suunnittelutyön osallistumalla Okahandjassa NIED:n kampuksella useamman viikon eri puolilta maata tulevien opettajien koulutuspäiviin. Haastattelimme opettajia ja saimme arvokkaita kommentteja kirjasuunnitelmista ja konkreettisia ideoita oppaaseen laadittaviin työohjeisiin. Näin meille tekijöille muodostui kuva perinteestä kumpuavista aihekokonaisuuksista, jotka haluttiin sisällyttää kirjaan, esimeriksi helmi-, nahka-, puu- ja rautalankatyöt, erilaiset punonnat ja kudontatekniikat sekä tilkkutyöt. Perusajatuksena ja lähtökohtana meillä oli koko työskentelyn ajan namibialaisen perinteisen kulttuurin arvostus.

Työskentelyä paikallisten opettajien kanssa NIEDin (National Institute for Educational Development) kampuksella Okahandjassa.

Sen pohjalta kehittelimme ideat ja ohjeet niiden toteuttamiseen paikallisten opettajien osallistuessa prosessiin alkuvaiheessa.

Namibiassa teimme myös useampia kouluvierailuja hyvin eritasoisiin kouluihin ja oppilaitoksiin, joissa tutustuimme taide- ja käsityönopetukseen. Tiedossa oli jo ennen vierailujakin, että materiaalipula on kouluissa valtava eikä työvälineitäkään riitä välttämättä kaikille innokkaille oppilaille, joten lähdimme laatimaan aihepiirejä ja työohjeita realistiselta pohjalta. Kierrätys muodostui hyvin keskeiseksi osaksi opetussuunnitelmaa ja kestävä kehitys kulkee punaisena lankana ohjeissa, myös työvälineitä opitaan valmistamaan kierrätetyistä materiaaleista ja tarvikkeista. Kirjaan laadittiin osio myös taide- ja käsityönopetuksen opetusmenetelmistä. Arviointiohjeet laadittiin Namibian virallisia arviointitaulukoita mukaillen ja niihin yhteensopiviksi.

Kirjan julkistaminen vuonna 2017 Windhoekissa. Kuvassa opetusministeri Nangolo Mbumba ja Maija Malmström.

EI HYLLYYN PÖLYTTYMÄÄN

Kirjaa painettiin Namibiassa 9200 kappaleen painos, ja 1000 kappaleen lisäpainoskin on jo otettu. Vuorossa oli kirjan käyttöopastus ja jako kouluille. Halusimme varmistaa, että kirja ei pölyty hyllyssä, vaan tulee käyttöön koko Namibiassa ja sen 1800 peruskoulussa. Järjestimme opettajien työpajoja Okahandjassa oppaan hyödyntämisestä opetuksessa. Suomessa Raumalla ja Joensuussa opiskelleet 50 namibialaista opettajaa ovat myös saaneet käytännön ohjausta kirjan käytöstä opetustyössä.

Käsityöprojekti sai täyden tuen koko sen keston ajan NIED:in pääjohtajalta tohtori Hertha Pomutilta. Ratkaisevan tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat olleet myös NIED:in työntekijät Willemien Wannberg (Chief education officer) ja Hennie Coetzer, jotka ovat vastanneet työpajoista ja niihin vuosien mittaan osallistuneiden yli neljänsadan opettajan koulutuksesta oppaan käyttöön NIED:in Okahandjan campuksella. Tämän mahdollisti Suomen Ulkoministeriöltä saatu rahoitus, sekä sen edellytyksenä ollut Suomi-Namibia-Seuran 15% omavastuuosuus hankkeen menoista.

RITVA SEMI

KÄSIN TEKEMINEN TEKEE HYVÄÄ AIVOILLE

2000-LUVUN ALUSSA muun muassa aivotutkimus alkoi tuottaa paljon uusia tuloksia siitä, kuinka käsityö ja taito- ja taideaineet tekevät hyvää oppimiselle ja kehittävät mm. hienomotorisia taitoja sekä matemaattista ja loogista ajattelua. Taide- ja taitoaineet opettavat ymmärtämään muotoja ja näkemään samanlaisuutta ja erilaisuutta.

Tämä oli yksi tärkeä lähtökohta Suomi- Namibia-Seuran käsityöopetuksen kehittämishankkeessa. Hankkeen tiimoilta pidettiin muutama seminaari, jossa mukana oli Namibian koulutuksesta vastaavat keskeiset päättäjät. Suomi-Namibia-Seuran asiantuntijana ja myös luennoitsijana Namibiassa oli professori Antti Juvonen Itä- Suomen yliopistosta.

Kansalaisyhteiskunta elää niin nuorten musiikki- ja urheiluharrastuksissa kuin naisten kerätessä rahaa kirkon diakoniatyötä varten.

Rakkaat ruokamuistot kirjaksi

Eräässä Suomi-Namibia-Seuran hallituksen kokouksessa vuosituhannen vaihteessa tulivat puheeksi ruokamuistot Namibiasta, tai oikeastaan yhdessä oleminen ruoan äärellä. Seuran puheenjohtajan Seppo Kalliokosken kannustamana syntyi innokas toimituskunta, joka kutsui seuran lehdessä namibialaisia ja Namibian ystäviä kertomaan namibialaiseen ruokaan liittyviä muistojaan ja tarjoamaan hyväksi koettuja ruokaohjeita julkaistavaksi. Kun ulkoasiainministeriö myönsi tukea kirjan julkaisemiseen, päästiin kunnolla vauhtiin. Monet ihmiset kirjasivat tai kertoivat muisteluitaan ja ruokaohjeitaan.

Olen ruokakulttuureista kiinnostunut ravitsemustieteilijä, asunut Namibiassa ja tutkinut ravitsemusta ja ruokaturvan toteutumista eri maissa, joten lupauduin toimittamaan namibialaisen ruokakirjan.

Toimituskuntaa kannustivat jäsenten innostuneet viestit, joista välittyi ilo siitä, että ruokakirjaa oltiin tekemässä, ja että sitä oli oikeastaan jo odotettu. Seuran jäsen Kristhild Schulte-Huhtinen kertoi iloitsevansa siitä, että vihdoin namibialainen ruokakirja oli syntymässä ja kertoi Tsumebissa vietetyn lapsuuden tärkeistä makumuistoista: durrapuurosta ja hiekassa paistetusta kanasta sekä savulihalla maustetusta hernekeitosta.

Vihannesmyyjä Raina Ithete Single Quarters -torilla, Windhoekin Katuturassa.

Kapana eli avotulella grillattu liha on suosittu myyntituote toreilla ja tienvarsilla.

Lauantaipäivän luomutori Windhoekissa. Käsintehdyt ja luomutuotteet ovat kasvattanet suosiotaan nuorten kaupunkilaisten keskuudessa.

HAASTEENA NAMIBIALAISTEN RUOKAKULTTUURIEN MONIMUOTOISUUS

Alun perin kirjan ajatuksena oli muistojen lisäksi nostaa ruokaohjeita, joiden avulla voitaisiin tehdä ”lautasmatkoja”. Pian kävi selväksi, että valtava monimuotoisuus, jonka Namibian eri alueiden ja väestöryhmien ruokakulttuurit muodostavat, ei voi toteutua Namibian ulkopuolella korvaavilla tai tuontiaineksilla. Esimerkiksi san-kansan kyky löytää ravintoa äkkiseltään karunnäköisessä ympäristössä on ihailtavaa, mutta heidän ruokiaan on mahdoton kopioida Suomesta löytyvillä raaka-aineilla. Sanien ruokavalio koostuu eläinten lihasta ja luonnonkasvien juurista, siemenistä, hedelmistä ja pähkinöistä. Mongongoksi kutsuttu mankettipuun hedelmä sisältää kuituista hedelmälihaa, josta voidaan keittää puuroa, ja kasvin siemenkodan kovan kuoren sisällä oleva pähkinä paahdetaan ja syödään sellaisenaan. Namibin autiomaassa elävät topnaarit ovat vielä saneja enemmän riippuvaisia luonnonkasveista, joista valmistetaan ruokien ja juomien lisäksi myös lääkkeitä.

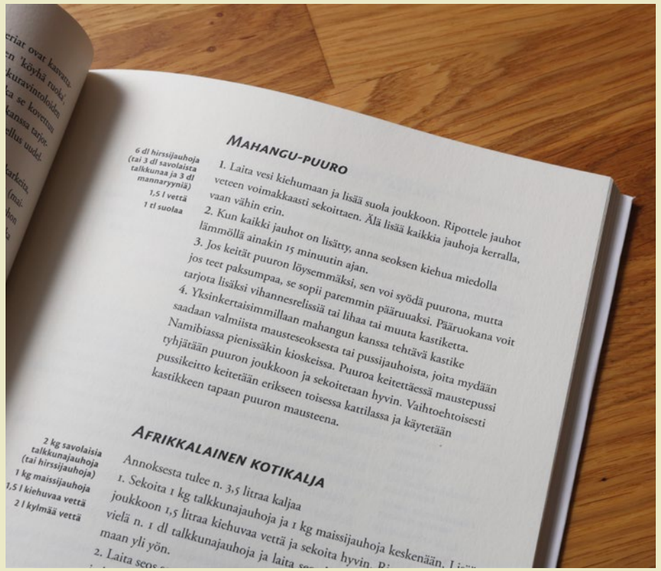
Pian kirjahankkeen alettua saimme mahdollisuuden haastatella silloista Namibian suurlähettilästä Willard Shihepo-Hellaoa hänen tullessaan vierailulle Helsinkiin asemapaikastaan Ruotsista. Suurlähettiläs ryhtyi puolisonsa kanssa kertomaan niistä ambojen ruoista, joita he kaipaavat kotimaastaan. Sadekaudella herkkuja olivat olleet mahangangari-toukat, jotka keitetään

öljyssä ja syödään joko suolattuina tai ilman. Juhlaruokana suurlähettiläs kertoi nauttivansa naudanlihaa, joka keitetään maidossa, leikataan suikaleiksi ja maustetaan suolalla ja pippurilla. Kotiseudun perusruokaa taas on mahanguhirsistä tehty puuro, jonka mausteena on relissiä eli vihanneksista ja tomaateista keitettyä kastiketta tai villipinaatista ja sipulista tehty muhennos. Erityisen maittavaa oli suurlähettiläsparin mielestä mahangun ja relissin kanssa oluessa ja mausteissa keitetty nuoren vuohen liha.

Himbaperhe valmistamassa ruokaa.

Sekä viralliset että epäviralliset torit ja markkinapaikat ovat tärkeitä elintarvikkeiden kauppapaikkoja Pohjois-Namibiassa. Tässä tarjontaa Omuthiyan torilla.

Mahangu-puuro

6 dl hirssijauhoja (tai 3 dl savolaista talkkunaa ja 3 dl mannaryynii)
1,5 l vettä
1 tl suolaa

1. Laita vesi kiehumaan ja lisää suola joukkoon. Ripottele jauhot veteen voimakkaasti sekoittaen. Älä lisää kaikkia jauhoja kerralla, vaan vähin erin.
2. Kun kaikki jauhot on lisätty, anna seoksen kiehua miedolla lämmöllä ainakin 15 minuutin ajan.
3. Jos keität puuron löysemmäksi, sen voi syödä puurona, mutta jos teet paksumpaa, se sopii paremmin päärtuuaksi. Pääruokana voit tarjota lisäksi vihanneselissiä tai lihaa tai muuta kastiketta.
4. Yksinkertaisimmillaan mahangun kanssa tehtävä kastike saadaan valmiista mausteseoksesta tai pussijauhoista, joita mydään Namibiassa pienissäkin kioskeissa. Puuroa keitettäessä maustepussi tyhjätään puuron joukkoon ja sekoitetaan hyvin. Vaihtoehtoisesti pussikeitto keitetään erikseen toisessa kattilassa ja käytetään kastikkeen tapaan puuron mausteena.

Afrikkalainen kotikalja

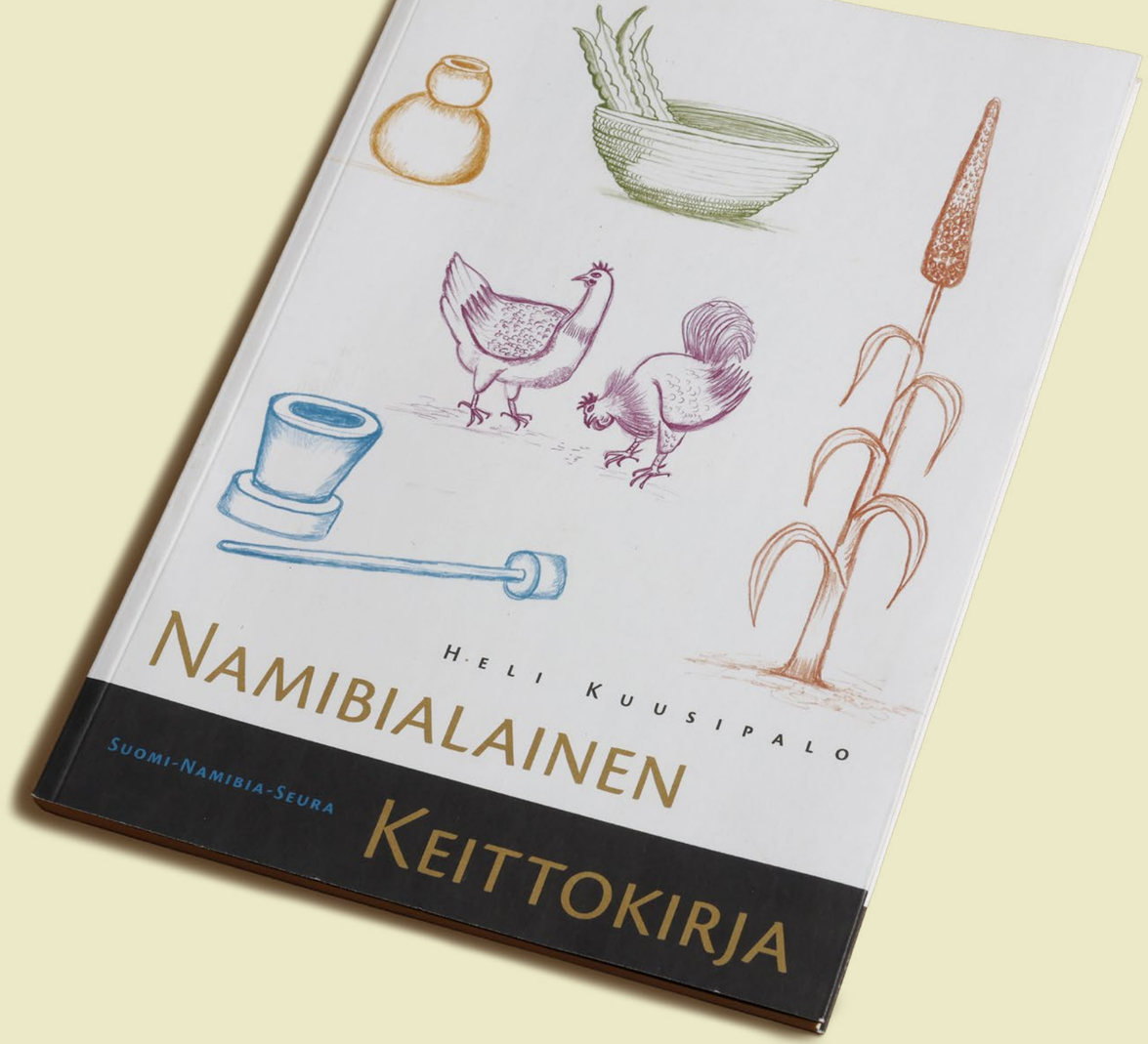
2 kg savolaisia talkkunajauhoja (tai hirssijauhoja)
1 kg maissijauhoja
1,5 l kiehuvaa vettä
2 l kylmää vettä

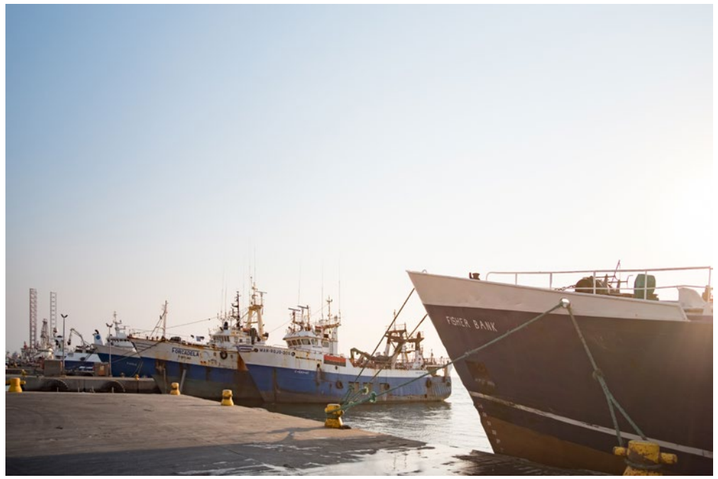
Annoksesta tulee n. 3,5 litraa kaljaa
1. Sekoita 1 kg talkkunajauhoja ja 1 kg maissijauhoja keskenään. Lisää joukkoon 1,5 litraa kiehuvaa vettä ja sekoita hyvin. Peitä vielä n. 1 dl talkkunajauhoja ja laita seos maan yli yön.
2. Laita seos

HERKULLISTA TOIMITUSTYÖTÄ RESEPTEJÄ TESTAAMALLA

Konkreettisia ruokaohjeita kerättiin haastattelemalla sekä Namibiassa että Suomessa mm. Maria Kaakungalta, Emma Muhewalta, Mikko Hallamaalta ja Mari Bisiltä sekä Opuwossa 1990-luvulla vaikuttaneelta Ulla Nenoselta. Toimituskunta testasi reseptit. Kirjan piirroskuvituksen tekivät taiteilijat Risto Iita ja Samuel Kamati, joiden tekemät muraalit koristavat Opuwon ompelimoa.

Kirjaa painettiin aluksi 1800 kpl ja sen saivat kaikki Suomi-Namibia-Seuran jäsenet. Innostuneen vastaanoton kannustamana päätettiin ottaa kirjasta uusi 600 kappaleen painos omakustanteisena, jota voitiin myydä pieneen hintaan mm. kirjakauppojen kautta sekä lahjoittaa seuraan liittyville uusille jäsenille. Saimme nauttia kirjan ruokaohjeiden inspiroiman aterian isommalla joukolla eräänä juhlapäivänä Kuusisaaressa Saksan suurlähetystön tuella. Braai- eli grilli-illassa tarjolla oli muun muassa Namibiasta tuotua pihvilihaa ja keittokirjan ohjeilla tehtyjä grilliherkkuja, relissejä, muhennoksia ja muita herkkuja.

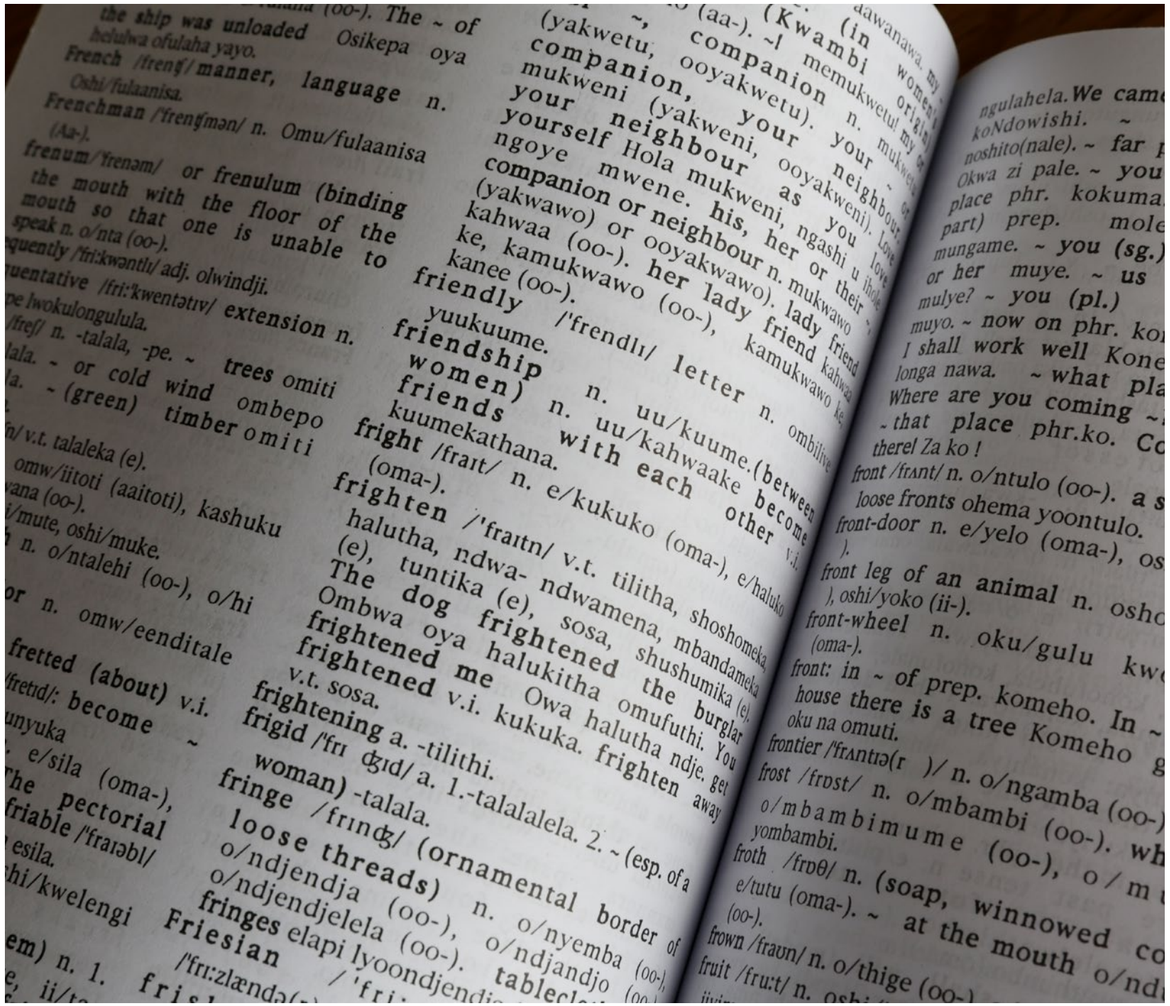

Kalastus ja kalanjalostus ovat tärkeä teollisuuden ala Namibiassa. Erityisesti Walvis Bayn satamakaupungissa ala työllistää paljon ihmisiä, esimerkkinä tämä Hangana Fishing Factory.

Suomi-Namibia-Seuran julkaisutoiminta

Suomi-Namibia-Seura on julkaissut tai kustantanut Namibia-aiheisia julkaisuja 1980-luvulta lähtien.

Ote Suomi-Namibia-Seuran kehitysyhteistyöhankkeena toteutetusta English – Ndonga -sanakirjasta.

Julkaisut kuvastavat suomalaisten ja namibialaisten välistä kanssakäymistä. Ennen Namibian itsenäistymistä painopisteenä oli solidaarisuus Namibian vapautustaistelulle. Itsenäistymisen jälkeen julkaisut ovat koskeneet muun muassa kehitysyhteistyötä ja Namibian historiaa. Oma lukunsa oli Suomi-Namibia-Seuran sanakirjahanke 1990-luvun puolivälissä.

Julkaisujen ohella on syytä mainita Suomi-Namibia-Seuran tiedote. Tiedotteessa jaetaan jäsenistölle ja suurelle yleisölle ajankohtaista tietoa Namibiasta ja seuran toiminnasta. Ensimmäiset tiedotteet ilmestyivät 1980-luvulla. Nykyisin tiedotetta julkaistaan neljä numeroa vuodessa. Yksi niistä on Namibia-matkailunumero, joka julkaistaan joka vuosi ennen Helsingin matkamessuja.

JULKAISUT AIKAJÄRJESTYKSESSÄ

- *Musiikkikulttuuri ja Namibian vapautustaistelu.* [1987]. Julkaisu (20 s.) on tulosta Suomi-Namibia-Seuran ja SWAPO:n Suomessa opiskelevien stipendiaattien kulttuuriryhmän yhteistyöstä. Toimituskuntaan kuuluivat Kayele M. Kambombo, Eila Karhu, Pirjo Lehtonen ja Hilkka Tervonen. Piirrokset: Libolly S. Haufiku, valokuvat: Timo Lehtinen, ja nuotit: Jan Hellberg.

- *Namibian nainen.* 1988. Vihkonen (12 s.) on toimitettu tausta-aineistoksi Suomi-Namibia-Seuran järjestämää Namibian Nainen -kiertuetta varten. Toimittajina olivat Maija Eskola, Pirjo Lehtonen ja Hilkka Tervonen. Kuvat: Mari Teinilä.

- *Ptuh, Nangomben Kalunga, anna meille sade. Sade- ja tulvavesiriittejä entisajan Pohjois-Namibiassa.* 1992. Tutkielman (28 s.) kirjoittaja Märta Salokoski tutki pohjoisnamibialaisia kuninkuuteen liittyviä rituaaleja antropologian alan väitöskirjaansa varten.

- *Kalaharin pursiseura. Kehitysyhteistyössä Namibiassa 1991–1993. 1994.* Muistelmien (57 s.) kirjoittaja Kalevi Hokkanen työskenteli Namibiassa Geologian tutkimuskeskuksen kehitysyhteistyöhankkeessa.

- *English-Ndonga Dictionary.* 1996. Sanakirja (340 s.) on Namibian evankelisluterilaisen kirkon (ELCIN) julkaisu, joka rahoitettiin Suomi-Namibia-Seuran kehitysyhteistyöhankkeena vuosina 1994–1996. Sanakirja työstettiin kirkon piirissä. Työtä koordinoi Lahja Lehtonen. Seura sai siihen ulkoministeriön hanketukea.

- *Namibialainen keittokirja.* 2004. Heli Kuusipalon toimittama kirja (72 s.) esittelee namibialaisia reseptejä ja Namibian ruokakulttuuria ja -historiaa yleisemminkin. Artikkelien kirjoittajina ovat myös Mikko Hallamaa, Kirsti Tanskanen ja Liisa Vähätalo. Piirrokset: Risto Iita ja Samuel Kamati. Julkaisu sai ulkoministeriön tiedotustukea.

- *Välähdyksiä Namibian itsenäistymisestä.* 2005. Olle Erikssonin toimittama teos (281 s.) sisältää eri aloilta 35 suomalaisen kirjoituksia tai haastatteluja kokemuksistaan Namibian itsenäistymisestä. Julkaisu sai ulkoministeriön tiedotustukea.

ELCIN Nkurenkuru High Schoolin opiskelijoita keväällä 2024.

Yhteistyössä ja yhdessä tehden

Suomi-Namibia-Seurassa ja sen jäsenistössä on vahvaa Namibian asiantuntemusta ja kokemusta. Seura kokoaa yhteen erilaisia ihmisiä ja erilaista osaamista yhteiskunnan eri elämänaloilta.

Suomi-Namibia-Seuran jäsenet tuntevat Namibian historiaa, politiikkaa ja yhteiskunnan eri alueita. Seura on Namibian asiantuntijoiden verkosto. Siksi on varsin luonnollista, että jos haluaa toimia ja tehdä työtä Namibiassa, löytää itsensä seurasta ja sen jäsenten keskuudesta. Näin olen itsekin toiminut. Koulutukseen liittyvät hankkeet Namibiassa johdattivat minut seuran jäseneksi. Seuralta ja sen jäseniltä saan ja olen saanut arvokasta apua omalle työlleni ja hankkeilleni.

KOULUTUS KANTAA

Itse sain tuntuman Namibiaan ja Suomi-Namibia-Seuraan koulutuksen ja opettajuuden kautta. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ tuki muiden pohjoismaisten opettajajärjestöjen kanssa Namibian opettajajärjestö NANTUn (Namibian National Teachers Union) perustamista vuonna 1989 eli vuosi ennen Namibian itsenäistymistä. Opettajajärjestöt kouluttivat Namibian opettajajärjestön johtoa toimimaan demokraattisesti ja päämäärätietoisesti. Pohjoismaiset opettajajärjestöt myös saattelivat NANTUn osaksi opettajien maailmanjärjestö EI:tä (Education International).

Itsenäistymisen yhteydessä Namibian viralliseksi kieleksi tuli englanti. Siksi OAJ ja muun muassa Kanadan opettajajärjestö tukivat opettajuuden ja koulutuksen vahvistamista järjestämällä opettajille englannin kielen opetusta 1990-luvulla. OAJ tuki myös myöhemmin 1990- ja 2000-luvuilla NANTUn jäsenten järjestökoulutusta ja järjestön muuta kehittämistä.

LASTENTARHA NAMIBIAAN

Lastentarha Namibiaan hanke käynnistyi 1990-luvun alussa. Hankkeen puuhamiehinä ja -naisina olivat suomalaiset lastentarhanopettajat. Hanke toteutettiin eri yhteistyötahojen kanssa vuosina 1992–93. Tätä edelsi suunnittelu- ja valmisteluvaihe. Lastentarha perustettiin Pohjois-Namibiaan Ongwedivaan. Hankkeeseen liittyi henkilöstön koulutusta ja lastentarhan varustamista.

Lastentarha Namibiaan -hanke oli hyvä esimerkki eri toimijoiden yhteistyöstä. Kun puhelinverkosto oli tuolloin mitä oli, menivät puhelut tilattuina kirkon kansliaan ja viestit sieltä päiväkotiin. Tuolloin Namibiassa toimivat suomalaiset olivat isona apuna

Esikoululaisia Mayenzeren koulun pihalla Kavangolla vuonna 2013.

Martti Ahtisaaren nimikkokoulu Katuturassa Windhoekissa.

hankkeessa muun muassa kirjeiden, puhelujen ja materiaalin ja tiedon välittäjinä sekä ennen kaikkea päiväkodin rakentamistyössä. Lastentarhaopettajaliitto julkaisi hankkeesta myös kirjan vuonna 1996.

LAHJA PRESIDENTILLE

Tasavallan presidentti Martti Ahtisaari täytti 60 vuotta kesällä 1997. OAJ halusi muistaa presidenttiä opettajana ja rauhanneuvottelijana. OAJ halusi antaa presidentille lahjan, joka elää ja näkyy ja kunnioittaa erityisesti Martti Ahtisaaren työtä. Näin ollen Namibiassa, Katuturassa nimettiin kesällä 1997 entinen Wanahedan koulu uudelleen Martti Ahtisaari -kouluksi. Koulun nimeämisessä OAJ:ta avusti silloinen Suomen ulkoministeri Tarja Halonen ja Namibian Suomen suurlähettiläs Yrjö Karinen. He pitivät yhteyttä Namibian hallintoon nimenmuutoksesta. Nimenmuutoksen myötä OAJ lupautui tukemaan koulua ja tuo tuki ja yhteydenpito jatkuu yhä. Koulu on vuosien varrella kehittynyt ja kasvanut ja sillä on vahvaa vetovoimaa alueen asukkaiden keskuudessa.

PASILAN ROTARYKLUBI OPETTAJAVAIHTOA TOTEUTTAMASSA

Pasilan rotaryklubissa jäsenenä olevat OAJ:n asiantuntijat saivat myös klubin innostumaan Martti Ahtisaari -koulun tukemisesta. Rotareiden varoilla koulun kirjasto varustettiin vuosina 2006–2012 oivaksi oppimisympäristöksi. Kirjasto on paikka, jossa lapset oppivat ja saavat käyttää erilaisia oppimateriaaleja, kirjoja, kuvia, äänitteitä ja pelejä.

Ala-asteen koululaisia Martti Ahtisaari -koulussa.

OAJ:n varapuheenjohtaja Anitta Pakanen, opetushallituksen opetusneuvos Arja-Sisko Holappa, varapresidentti Nangolo Mbumba, koulutuspolitiikan ja kehitysyhteistyön asiantuntija Ritva Semi ja Martti Ahtisaari -koulun ensimmäinen rehtori Hermanus Bock koulutuskeskusteluissa Windhoekissa vuonna 2018.

Opettajanvaihtohanke oli kunnianhimoinen, mutta osoittautui myös tuloksselliseksi. Se aloitettiin vuonna 2012. Hankkeessa toteutettiin opettajavaihtoa niin, että suomalaiset opettajat työskentelivät Martti Ahtisaari -koulussa oman kesäkeskeytyksensä aikana seitsemän viikkoa ja vastaavasti Martti Ahtisaari -koulun opettajat saman ajan Suomessa. Hanke pitkittyi koronaviruksen myötä.

Nyt vuonna 2024 hanke päättyy. Sen tulokset siirtyvät osaksi Namibian koululaitoksen kehittämistä, sillä opetusviranomaiset ovat yhdessä Suomessa olleiden opettajien kanssa pohtineet jo useampaan otteeseen koulutuksen kehittämistä Namibiassa. Kaikissa näissä edellä mainituissa hankkeissa, joissa olen ollut mukana, on ollut hienoa tukeutua Suomi-Namibia-Seuran verkostoihin ja yhteistyöhön.

Namibiassa on panostettu nuoren väestön koulutukseen sekä investoimalla maan omiin oppilaitoksiin että koulutusyhteistyöllä ulkomaiden kanssa. Tässä Namibia University of Science and Technologyn (NUST) opiskelijoita. Oppilaitoksessa opiskelee neljässä eri tiedekunnassa noin 15000 opiskelijaa.

RISTO ELOMAA/

NAMIBIAN KUNNIA-KONSULAATTI SUOMEEN

AJATUS NAMIBIAN KUNNIAKONSULIN viran perustamisesta Suomeen syntyi aikana, jolloin Namibialla ei ollut vielä suurlähetystöä Helsingissä. Suomi-Namibia-Seura edisti aktiivisesti kunniakonsulaatin perustamista.

Vuosituhannen vaihteessa avustin usein Namibian suurlähetystöä Suomeen liittyvissä vierailuissa ja hankkeissa. Suurlähetystö sijaitsi tuolloin Tukholmassa. Suurlähettiläs Panduleni Shingenge ja hänen jälkeensä vuonna 2006 kautensa aloittanut Theresia Samaria olivat hyvin kiinnostunut Suomesta. Järjestelin heidän vierailujaan ja tapaamisiaan Suomessa. Kävin myös silloin tällöin tapaamassa namibialaisia vieraita Ruotsissa. Theresia Samaria sitten ehdotti, että Namibia voisi nimittää kunniakonsulin Suomeen ja kysyi, olisinko suostuvainen.

Tukholman Namibian suurlähetystö lähetti kunniakonsulaatin perustamiseen liittyvät asiakirjat Namibiaan syksyllä 2007. Paperit kuitenkin hautautuivat jonkun pöydälle noin vuodeksi. Vihdoin loppusyksystä 2008 Namibian ulkoministeri Marco Hausiku allekirjoitti paperin ja Suomen ulkoministeri Alexander Stubb vahvisti sen, ja niin aloitin ensimmäisenä Namibian kunniakonsulina Suomessa.

Toimin alkuun koko Suomen kunniakonsulina. Vuonna 2012 päätettiin, että perustetaan kunniakonsulaatti myös Pirkanmaalle, jossa Timo Palander oli tehnyt erinomaista työtä Namibian hyväksi. Timo Palander toimii edelleen Namibian kunniakonsulina Lempäälästä käsin.

Namibian kunniakonsuleilleen määrittämä ikäraja tuli kohdallani vastaan vuonna 2018. Yhteisesti kuitenkin sovittiin, että tehtävää jatketaan vuodella, joten konsulikauteni virallinen päättymispäivä oli 31.5.2019. Tällä välillä Namibia oli avannut lähetystön Helsinkiin, joten Suomen ulkoministeriön sääntöjen mukaan Helsinkiin ei voitu nimittää uutta kunniakonsulia.

Kunniakonsulikauteni aikana yhteistyö Suomi-Namibia-Seuran kanssa oli tärkeä osa toimintaa ja auttoi merkittävästi.

Kunniakonsulien työssä keskeistä on ollut taloudellisien yhteyksien edistäminen maidemme välillä. Kuvassa Raumalla valmistetun merentutkimusalus RV Mirabiliksen vastaanottoseremonia Walvis Bayn satamassa vuonna 2012.

Namibian Ambassador to the EU Shapua Kaukungwa, President Martti Ahtisaari and Namibian Ambassador to Finland Bonny Haufiku in 2016.

The Role of Finnish Namibian Society

The Finnish Namibian Society has been instrumental with helping Namibians that arrived in Finland before and after independence. More concretely, help was given in terms of coordinating, consulting, and advising when Namibians were setting up an embassy in Finland. This was useful for me as a new ambassador settling in Helsinki, as they facilitated our process of settling in and guided us in many ways from the beginning.

Namibians have positive experiences and memories with the society and Finnish people although the society is not as widely known as much as it is to Namibians with a connection to Finland. Students, for instance, have benefited from support given by the society. I personally appreciate and found our collaboration useful as it really helped me make a connection with Finnish society and Finnish businesses. Over the years, the society has enabled the funding and implementation of development projects in Namibia (e.g. publication of books on skills development and for educational purposes).

The chairperson and the entire board have been helpful, always availing themselves when needed by the embassy and providing the necessary Finnish perspective. This made it more possible to take into consideration the local view in various processes in which the embassy has been involved.

Kaivosteollisuus tuottaa Namibialle suurimmat vientitulot. Maa vie erityisesti timantteja, uraania, lyijyä, sinkkiä sekä tinaa, hopeaa ja wolframia. Kuvassa Rössingin uraanikaivos Arandisissa.

IHMISELTÄ IHMISELLE

Kolme kohtaamista

Kansalaisjärjestötoiminta tarjoaa mahdollisuuden toimia yhdessä eri ihmisten kanssa ja olla osallisena jossakin itseä isommassa prosessissa. Prosessissa, jonka päätepistettä ei tiedä, mutta johon voi omalta osaltaan vaikuttaa ainakin piirun verran. Kolme erityistä kohtaamista namibialaisten ihmisten kanssa ovat innoittaneet minua toimintaan kyseisen maan hyväksi Suomi-Namibia-Seurassa.

← *John Muafangejo Kluuvin galleriassa Helsingissä vuonna 1981.*

Vuonna 1981 työskentelin Suomen Lähetysseuran AV-osastolla. Namibian jännitteistä tilannetta seurattiin työpaikalla toistuvasti. Yksi kohtaaminen koitui minulle erityisen merkittäväksi. Namibiassa pitkään työskennellyt Raili Seppälä vaikutti keskeisesti John Muafangejon laajan taidenäyttelyn saamiseen silloiseen Kluuvin galleriaan. Autoin näyttelyn ripustuksessa. Raili kaiketi ajatteli, että Muafangejolla olisi hyvä olla Helsingissä seurustelu-upseeri, joka edes jotakin taiteesta ymmärtää, ja arveli minun sopivan tehtävään. Niin tutustuin Johniin.

Minuun teki valtavan vaikutuksen se, miten Muafangejo oli ponnistellut tiensä kansainvälisesti merkittäväksi taiteilijaksi hyvin vaatimattomista lähtökohdista, pohjoisnamibialaisesta karjanhoitajaperheestä.

Myös se, miten rohkeasti hän kuvasi teoksissaan apartheidia ja Etelä-Afrikan toteuttamaa väkivaltaa, vaikutti minuun syvästi. Hänen taiteensa oli avoimen poliittista, jopa profeetallista, kuvatessaan tulevaa mustien ja valkoisten tasaveroista yhteiseloa. Ehkäpä apuni oli jotenkin merkityksel-

listä, sillä John lahjoitti minulle ison kotiaan kuvaavan puupiirroksen. Teos on edelleen olohuoneemme seinällä. Hänen kuolemansa vain 44-vuotiaana oli suuri menetys namibialaiselle kulttuurille. Myös minä koin sen suurena menetyksenä.

Autoin myös TV2:ta tekemään puolituntisen elokuvan Muafangejosta ja hänen taiteestaan. Ja puolen vuoden päästä tein hänen taideteoksiinsa perustuvan kolmen valkokankaan multivision Lähetysjuhlille.

Liityin pian Suomi-Namibia-Seuraan, koska se tuntui mahdollisuudelta olla jotenkin mukana maan itsenäisyystaistelussa.

SUOMALAISTEN KAIUTTIMIEN MATKA NAMIBIAAN

Vuonna 1999 valmistelin SWAPO:n valkoisen lakimiehen Anton Lubowskin salamurhasta kertovaa dokumenttielokuvaa Asiakas numero 2. Olin ollut vuotta aiemmin kuvausmatkalla Namibiassa. Tuolloin äänittäjänä oli toiminut namibialainen David Benade. Kun olimme lähdössä toiselle kuvausmatkalle, David pyysi hankkimaan hänelle suomalaiset Genelec-studiokaiuttimet, koska tiesi niiden olevan maailman parhaita. Hän toivoi saavansa ne edullisemmin kuin jälleenmyyjältä Etelä-Afrikasta.

Juuri silloin saimme kutsun ystäviemme pojan häihin. Yksi häävieraista oli sulhasen kummi Ilpo Martikainen, Genelecin toimitusjohtaja ja pääomistaja. Hääkakun leikkaamisen jälkeisessä kahvihetkessä menin jututtamaan Martikaista. Kerroin, että nyt olisi mahdollisuus viedä historian ensimmäiset Genelecit Namibiaan. Yritin tinkiä kaiuttimia jopa ilmaiseksi. Siihen Martikainen ei venynyt, mutta lupasi ne normaalia edullisempaan hintaan.

Niinpä kaiuttimet matkasivat kanssamme Windhoekiin. Äskettäin David kertoi Genelecien toimineen hyvin kymmenen vuotta, mutta vaativan nyt korjaamista. David onkin siirtynyt studiotyöskentelystä tuottamaan elokuvia, konsultoimaan muiden tekijöiden tuotantoja ja vastaamaan suurten yleisötapahtumien äänentoistosta ja videokuvasta. Jälkikäteen tuntui, että kohtaamiset Davidin ja Ilpo Martikaisen kanssa eivät olleet sattumaa, vaan yhtälö, joka sitoutti syvemmin namibialaisiin ystäviin. Noihin aikoihin olinkin Suomi-Namibia-Seuran hallituksessa, mutta jäin pois kiireisimpien työvuosien ajaksi.

Asiakas numero 2 -elokuvan kuvausryhmä windhoekilaisen valokuvaamon tallentamana: kuvaaja Timo Peltonen, äänittäjä David Benade, ohjaaja Timo Korhonen ja linjatuottaja Carla Hoffman.

Tuottaja Dantagos Jimmy-Melani, Namibian elokuvakomission edustaja Nicola Muranda, ohjaaja Joel Haikali ja Timo Korhonen keskustelivat elokuvan teosta ja Namibian elokuvateollisuudesta Namibian Film Festivalilla maaliskuussa 2022.

TAKAISIN MUKAAN TOIMINTAAN

Vuoden 2021 loppupuolella Suomi-Namibia-Seuran jäsentiedotteessa oli tieto seuran suunnittelemasta namibialaisen elokuvan festivaalista. Idea kiinnosti minua ja otin yhteyttä. Tuntui siltä, että voisin jakaa kokemustani sydämessäni erityisen paikan omaavien ihmisten kansa. Niinpä sitten festivaalilla maaliskuussa 2022 tutustuin tuottaja Dantagos Jimmy-Melaniin, ohjaaja Joel Haikaliin ja Namibian elokuvakomission viestintäpäällikkö Nicola Murandaan. Ilokseni pystyin avaamaan heille ovet tapaamisiin YLE:ssä, Suomen elokuvasäätiössä ja Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK:ssa. Suomen keskeiset elokuva-alan tahot ottivat ryhmän vastaan ja olivat valmistautuneet tapaamisiin hyvin. Kohtaamiset laittoivat liikkeelle prosesseja, joista kuulemme myöhemmin.

Oli innostavaa myös moderoida festivaalilla paneelikeskustelu Namibian elokuvatuotannon idearikkaasta tilasta ja tulevaisuudesta. Tutustuminen namibialaisiin kollegoihin ja festivaalin järjestäneisiin seuran aktiiveihin sai minut taas aktivoitumaan. Yllätyksekseni vuosikokous valitsikin minut hallituksen jäseneksi.

Moninaisesti mukana

Syksyllä 2004 olin juuri tullut opiskelijana Suomeen Namibiasta. Aikatauluni oli täynnä joko luentoja tai keikkatöitä. Oli kylmä ja kaipasin jotain muutakin elämääni kuin opiskelijabileitä tai sitsejä. Näitäkin olin kyllä kokeillut ja päässyt ihan kivasti mukaan. Sitten sain kutsun Suomi-Namibia-Seuran kokoukseen ja sieltä löytyi heti tuttuja kasvoja. Koin jo heti kättelyssä, että tähän porukkaan ja toimintaan tunsin kuuluvani, vaikka ikäisiäni olisi silloin voinut olla enemmänkin.

Dora Puhakka olutenda-kankaasta valmistetussa ambolaisessa perinnemekossaan.

Keskusteluaiheet tuossa ensimmäisessä seuran kokouksessani olivat todella kiinnostavia ja lähellä sydäntäni. Silloin taisi olla Opuwon naisten käsityöhanke meneillään. Jotenkin Namibiaan liittyvien asioiden yhdessä pohtiminen lämmitti sydäntäni ja lievitti ikävääni – jota tosin olen tuntenut elämässäni myös Namibiassa, mutta eri tavalla.

Olin alussa hiljaisempi kuin normaalisti olen. Suomenkielentaitoni oli silloin vielä passiivinen. Seuran hallituksessa oli kokeneempia toimijoita, joilta opin todella paljon eri asioista. Namibiasta Suomeen muuttaneena koin riemun hetken, kun vastaanotin puhelun, jossa minulta kysyttiin, haluaisinko toimia seuran hallituksessa. Puhelu tuli keskellä työpäivää ja mietin vielä pitkään sen jälkeen, mitä lisäarvoa toisin mukanani hallitustyöskentelyyn. En silloin osannut arvata kuinka valtavan määrän kokemusta ystävyysseuratoiminta toisi mukanaan elämääni. Ensimmäisenä

Dora Puhakka ja Timo Korhonen Namibian Sankarien päivän juhlan 22.8.2024 jälkitunnelmissa.

koin, että aloin pikkuhiljaa kehittämään kielitaitoani, tutustuin uusiin ihmisiin ja paremmin vanhoihin tuttuihin. Pääsin jopa oikolukemaan erään väitöskirjan tekstejä ja hyödyntämään ndongankielen taitoani. Ystävyysseurassa toimiminen on lisännyt elämääni tärkeitä elementtejä, joita toivoin.

TOIMINTAA SUOMEN NAMIBIALAISTEN KANSSA

Hallitustyöskentely on ollut mielekästä. Elämäntilanteeni muutosten takia pidin taukoa siitä, ja huomasin, ettei se ole ihan välttämätöntä aktiivisuudelle seurassa. Itseasiassa poissaolo tarjosi etäisyyttä ja antoi minulle mahdollisuuden toimia muissa yhdistyksissä ja enemmän Suomessa asuvien namibialaisten parissa seuran rivijäsenenä. Monelle meille suomessa asuville namibialaisille Suomi-Namibia-Seura on avokätisesti tarjonnut mahdollisuuden toteuttaa yhteisöllistä toimintaa ja kehittää itselle tärkeitä taitoja yhteisten perhetapahtumien ja vertaistuellisten tapaamisten kautta, joita on järjestetty seuran varoilla 2010-luvulla. Moniheliin liittyminen vuonna 2020 on mahdollistanut yhteyden muihin verkoston jäsenyhdistyksiin ja Monihelin tarjoamiin palveluihin jäsenyhdistyksille (mm. toiminnan rahoitus). Suomessa asuvat namibialaiset ovat saaneet toimia seuran jaostona ja päässeet mukaan niin vapaaehtoisena kuin aktiivisempana toimijana oman osaamisen, kiinnostuksen ja mahdollisuuksien mukaan.

Olen kiitollisena päässyt yhdessä muiden kanssa toteuttamaan vertaistoimintaa aikuisille Suomeen muuttaneille namibialaisille. Siinä jaetaan tietoa ja kokemuksia Suomessa asumisesta, harjoitellaan yhdessä uusia taitoja ja verkostoidutaan keskenämme. Lisäksi seura on mahdollistanut ndongan kielikerhon järjestämisen kahden kulttuurin perheiden, eli namibialais-suomalaisten perheiden lapsille. Kerhossa lapset ovat saaneet harjoitella ndongankieltä, oppia namibialaisesta kulttuurista ja omasta identiteetistään turvallisessa ilmapiirissä ja tutustua toisiinsa. Tästä on moni perhe päässyt hyötymään. Lasten kielikerhotoiminnan ohjaamiseen olen yllätyksekseni saanut paljon tukea ja arvokkaita materiaaleja seuran yksittäisiltä jäseniltä.

Kuten jokaiseen tahoon ja toimijaan vaikuttaa suuresti muun muassa aikakausi, paikka, olosuhteet tai itse toimijat, niin myös Suomi-Namibia-Seuran tapauksessa. Seuran rooli on muuttunut ja kehittynyt siitä ajasta, kun Suomessa ei vielä ollut Namibian suurlähetystöä.

YSTÄVYYSSUHTEIDEN VAALIJA

Toivon, että seuran rooli säilyy myös jatkossa aktiivisena toimijana ja ystävyyssuhteiden mahdollistajana ja vaalijana. Toivon, että toiminta kiinnostaisi enemmän myös nuoria ja opiskelijoita, niin suomalaisia kuin namibialaisia ja miksei eri maistakin tulevia ihmisiä. Uskon, että uusien jäsenten ideoille on seurassa tilaa ja mahdollisuuksia toteuttaa tulevaisuudessa. Näkisin tässä uusia avauksia seuran tulevaisuudelle ja toivon, että toiminta jatkuisi monipuolisesti uudistettuna.

/LAURA KETONEN

Kesälukiosta kumpusi rakkaus Namibiaan

Vuonna 2004 päädyin 18-vuotiaana opiskelijana hetken mielijohteesta kesälukioon Namibiaan. Ilmoituksen kesälukiosta olin bongannut luokassa kiertävästä Kesälukio-seuran esitteestä ja muistan suostutelleeni vanhempani sponsoroimaan puolet matkan hinnasta, jos itse maksan toisen puolen osa-aikatyöstä tienaamillani säästöillä. Erinomainen sijoitus, voin todeta 20 vuotta myöhemmin, Suomi-Namibia-Seuran hallituksen jäsenenä, seitsemän kertaa Namibiassa vuosien varrella vierailleena, ja Namibia-aiheisen gradunkin pyöräyttäneenä!

← *Namibian Kesälukiossa vuonna 2018 tutustuttiin Waterbergillä dinosauruksen jalanjälkiin.*

Namibia teki minuun aikanaan suuren vaikutuksen. En ollut matkustellut juurikaan – enkä koskaan Euroopan ulkopuolella – ennen kesälukiokokemustani. Lähtötietoni Namibiasta perustuivat lähinnä geneerisiin matkaoppaisiin, joita olin lainannut kirjastosta, netistä kun ei tuohon aikaan kovin ihmeellisiä Namibia-aiheisia sivustoja löytynyt. Vuosien varrella tietoa on kertynyt tutustuessani namibialaisiin ystäviin ja yhteiskuntaan maassa käydessäni, sekä täällä Suomen päässä namibialaisia ryhmiä isännöidessäni ja Suomi-Namibia-Seuran toiminnassa mukana ollessa. Seuran jäseneksi liityin heti ensimmäisen Namibian-matkani jälkeen ja tämä Suomi-Namibia-

Lounaan valmistusta eli kanan kynimistä Windhoekin Okuryangavassa joulun alla 2013.

Seuran 50-vuotisjuhlavuosi onkin näin ollen sekä henkilökohtaisen Namibia-suhteeni että seuran jäsenyyteni 20-vuotisjuhlavuosi!

Namibian kesälukioprojekti käynnistyi aikanaan kolmivuotisena kehitysyhteistyöhankkeena vuonna 2004 – olin siis oppilaana historian ensimmäisessä Namibian kesälukiossa. Myöhemmin, kokemuksesta innostuneena ja kasvatustieteiden opinnot aloitettuani, pääsin töihin Kesälukioseuralle ja olen ollut matkanjohtaja-opettajana viemässä suomalaisnuoria Namibiaan vuosina 2009, 2011, 2015 ja 2018. Vastavuoroisuuteen perustuvassa projektissa Namibiasta saapui joka toinen vuosi ryhmä nuoria kesälukioon Suomeen. Tiivis suhde Namibiaan namibialaisten nuorten ja heidän opettajiensa kautta pysyi yllä ja antoi tuoreita kulttuurienvälisiä näkökulmia yhteensä noin 15 vuoden ajan. Namibian kesälukio vuonna 2018 oli toistaiseksi viimeinen laatuaan. Pidän itseäni onnekkaana, kun olen saanut hyviä namibialaisia ystäviä, joiden kanssa yhteydenpito on jatkunut vuosien vieriessä, vaikka kesälukioprojekti onkin loppunut.

MONENLAISTEN NAMIBIA-SUHTEIDEN RIKKAUS

Uskon, että suhteeni Namibiaan on pysynyt lämpimänä juurikin namibialaisten ystävien kautta ja siksi, että olen päässyt tutustunut maahan myös muusta kuin turistin näkökulmasta. On myös ollut hienoa tavata Suomessa opiskelevia ja asuvia namibialaisia ja tutustua Suomi-Namibia-Seuran verkostoihin. Olen seurassa toimiessani oppinut seuramme aktiiveilta paljon Suomen ja Namibian välisistä pitkäaikaisista suhteista mm. lähetystyöhön ja Namibian itsenäistymiseen liittyen. Oma suhteeni ja näkökulmani Namibiaan on kuitenkin hieman erilainen kuin heidän, jotka ovat asuneet tai työskennellet Namibiassa vuosikymmeniä. Omat kokemukseni liittyvät jo itsenäistyneeseen Namibiaan, yliopistojen ja opiskelijoiden väliseen yhteistyöhön, Windhoekin kaupunkikulttuuriin ja namibialaiseen nykyelokuvaan. Tunnen lähinnä sitä namibialaista sukupolvea, joka on elänyt suurimman osan elämästään itsenäisyyden ja sen tuomien uudenlaisten mahdollisuuksien aikana. Minun Namibiani on braai-hetkiä kaverin takapihalla Windhoekia ympäröivien kukkuloiden siintäessä taustalla, pitkiä automatkoja kwaito-beatin tahdissa, puhjenneita autonrenkaita, kauniisti punottuja koreja, kapanaa ja vetkoekia Single Quartersissa, lehtimyyjiä liikennevaloissa, hampaissa hiekanmurusten kera narskuvaa villipinaattia ja sirkkojen siritystä kirkkaan tähtitaivaan alla.

Pidän tärkeänä sitä, että Suomi-Namibia-Seurassa toimii eri ikäisiä ja eri aloja edustavia ihmisiä, joilla on erilaisia taustoja ja Namibia-kokemuksia. Näin syntyy monipuolista yhteistyötä ja uusia ideoita. Näkisin, että seuramme voisi olla erityisen aktiivisesti mukana tuomassa namibialaista nykykulttuuria tutuksi Suomessa, esimerkiksi elokuvan, kuvataiteiden ja musiikin saralla. Tätä on jo tehtykin, esimerkiksi järjestämällä taidenäyttelyitä. Olin myös itse mukana järjestämässä NAM! Helsinki Namibian Film Festivalia keväällä 2022. Oli upeaa saada Suomeen näytettäväksi uunituoreita namibialaisia elokuvia ja namibialaisia elokuva-alan asiantuntijoita kertomaan niistä. Filmifestari on hyvä esimerkki tapahtumasta, joka syntyi seuramme jäsenten ideoista ja sen toteuttamiseen osallistui iso joukko vapaaehtoisia. Tänä juhlavuonna pääsemme varmasti myös juhlimaan 50-vuotiasta ystävyysseuraamme mielenkiintoisen ohjelman parissa.

Karjatalous ja lihanjalostus ovat tärkeitä sekä maaseudun pientuottajien paikallistaloudessa että teollisessa mittakaavassa. Lihatuotteita viedään merkittävästi muun muassa Eurooppaan.

Suomi-Namibia-Seuran Oulun osaston jäseniä.

/ESA EIROLA, HANNELE KARIKOSKI,
RAUNI RÄSÄNEN JA JARKKO SAARINEN

Oululaista Suomi-Namibia-Seuran toimintaa

Oulussa on toiminut Namibia-aktiiveja jo pitkään. Toiminta on keskittynyt muun muassa koulutuksen tukemiseen sekä yliopistojen ja kirjastojen väliseen yhteistyöhön.

Järjestäytyneen Suomi-Namibia-Seuran Oulun osaston toiminnan voidaan katsoa käynnistyneen 17.1.2012, jolloin koolle kutsutussa kokouksessa Kastellin alakoululla valittiin hallitus tulevaan toimintaan. Ensimmäisen hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Timo Salmi, varapuheenjohtajaksi Olli Vainio, sihteeriksi Tarja Aula, rahastonhoitajaksi Laura Ketonen ja jäseniksi Leena Dickson ja Rauni Räsänen. Perustavassa kokouksessa Timo Salmi kertoi yhteyksistä Windhoekissa sijaitsevaan Martti Ahtisaari ystävyyskouluun.

Peruskoulujen tukemisen lisäksi Oulun osaston toiminta on keskittynyt muun muassa yliopistojen ja kirjastojen väliseen yhteistyöhön. Yliopistollinen yhteistyö on luonut opettaja- ja opiskelijavaihtoa, ja vaihdossa käyneet ovat olleet mukana osaston kokouksissa kertomassa kokemuksistaan ja tuomassa tuoretta tietoa Namibiasta. Lisäksi osaston kokouksiin on saatu eri alojen asiantuntijoita kertomaan ajankohtaisista Namibiaan liittyvistä asioista. Esimerkiksi Namibiassa suurlähettiläänä toiminut Kari Karanko kävi vuonna 2013 Oulussa luennoimassa, ja Namibian kunniakonsuli Timo Palander vieraili vuonna 2014. Samana vuonna järjestettiin Suomi-Namibia-Seuran 40-vuotisjuhlakonsertti yhteistyössä Oulujoen seurakunnan ja kirkkoherra Satu Saarisen kanssa.

Namibian Suomen suurlähettiläs Bonny Haufiku Oulun osaston vieraana kesällä 2015.

Vuosi 2015 alkoi professori Jarkko Saarisen esitelmällä Turismi ja kestävä kehitys Namibiassa. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Oulun kaupungin kirjaston kanssa. Kesäkuussa 2015 pidettiin Oulun kumppanuuskeskuksessa Namibia-aiheinen matkailuilta, johon osallistui Namibian suurlähettiläs Bonny Haufiku. Seuraavina vuosina lukuisat vierailijat niin Namibiasta kuin Suomesta ovat esitelmöineet eri aiheista, kuten Namibian varhaiskasvatus, lääkärikoulutus Namibiassa, Namibian eläimet tai Namibian historia. Okumona-orpokodin toimintaa esittelivät Riitta ja Timo Lappalainen. Orpokodin avustustoimintaa Oulussa on pitkäjänteisesti koordinoinut hallituksen aktiivijäsen Leena Maria Lehtonen. Oulun osaston syyskokouksen yhteydessä vuonna 2019 emerita Rauni Räsänen piti kuvaesityksen aiheesta 'Yhdessä oppimista Suomi-Namibia yhteistyössä'. Materiaalia oli koostamassa hänen entinen opiskelijansa, nykyisin Oulun yliopistossa koulutussuunnittelijana toimiva Johanna Lampinen. Johanna oli ensimmäinen opiskelija, joka Raunin ohjauksessa lähti Namibiaan vuonna 1994.

AKTIIVISTA KANSALAISJÄRJESTÖTOIMINTAA

Vuodelle 2020 osasto suunnitteli triplajuhlia; suomalainen lähetys oli alkanut Ambomaalla 150 vuotta sitten, seuramme täytti 45 vuotta ja Namibia itsenäistyi 30 vuotta sitten. Koronapandemia kuitenkin esti tilaisuuden.

Oulun osasto on osallistunut aktiivisesti kansalaisjärjestötoimintaan Oulussa. Mahdollisuuksien Tori -tapahtumissa on jaettu Namibia-tietoutta leikkimielisin tietotehtävin, ja samalla etsitty seuraan uusia jäseniä. Osasto on järjestänyt myös elokuvaesityksiä, joista tuoreimpana oli Oulun osaston järjestämä satelliittitapahtuma osana Helsinki Namibian Film Festivalia 19.3.2022 kulttuuritalo Valveella. Lisäksi Oulun osaston pitkäaikaisen sihteerin Esa Eirolan valokuvia Namibiasta on ollut esillä useissa tapahtumissa.

Oulun osaston puheenjohtajina ovat toimineet johtaja Timo Salmi (2012–2013), professori Olli Vainio (2014–2017) ja professori Jarkko Saarinen (2018–2021). Koronapandemian jälkeen osastolla ei ole ollut nimitettyä hallitusta, mutta toimintaa on jatkettu epävirallisesti. Osasto osallistui muun muassa Kirkkopäivien ja Lähetysjuhlien yhteydessä järjestettyyn Kirkkotori-tapahtumaan 20.-21.5.2022 Oulun kaupunginteatterilla.

Oulun osasto koki murheellisen menetyksen, kun osaston pitkäaikainen hallituksen jäsen, professori Jaakko Luukkonen menehtyi Oulussa 30. marraskuuta 2021. Jaakko edesauttoi aktiivisesti yliopistollisia yhteistyösopimuksia, joista yksi keskeisimmistä oli Windhoek College of Educationin (nyt osa Namibian yliopistoa) ja Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan välinen sopimus. Tämän sopimuksen hän kävi henkilökohtaisesti saattamassa maaliin Namibiassa vuonna 1995. Yliopistojen välinen yhteistyö on jatkunut siitä lähtien aktiivisesti ja laajentunut uusille tieteenaloille.

Oulussa yliopistojen, koulujen sekä kansalaisjärjestöjen toiminta luo mainiot puitteet kehittää ja syventää yhteistyötä Namibiaan myös tulevaisuudessa.

NAMIBIA-TIETÄMYSTÄ LISÄÄMÄSSÄ

Suomi-Namibia-Seura ry:n keskeisenä tavoitteena on sen sääntöjen mukaan ylläpitää ja lisätä Namibia-tietämystä Suomessa. Seura on jo monien vuosien ajan osallistunut vuosittain erilaisiin tapahtumiin esitellen Namibiaa sekä seuran toimintaa. Säännöllisesti seuran pöydän ja vapaaehtoisia jäseniä voi löytää muun muassa Matkamessuilta, Maailma kylässä -festivaalilta sekä Lähetysjuhlilta.

Namibian Suomen suurlähetystön ja Suomi-Namibia-Seuran yhdessä järjestämä Sankarien päivän juhla elokuussa 2023. Puhumassa Namibian Suomen suurlähettiläs Charles B. Josob.

Suomi-Namibia-Seuran osasto Maailma kylässä -tapahtumassa vuonna 2023.

Seuran osasto Matkamessuilla vuonna 2023.

PAULIINA SHILONGO JA LAURA KETONEN/

Vapaaehtoistyön voimannäyte

Suomi-Namibia-Seura järjesti laatuaan ensimmäisen namibialaisen elokuvan festivaalin NAM! Helsinki Namibian Film Festivalin 17.–20.3.2022. Helsingin Tiivistämössä. Lauantaina 19.3.2022 Seuran Oulun osasto järjesti oman satelliittitapahtuman Studio Valvessa. Talkoovoimin toteutettujen tapahtumien näytöksiin osallistui yhteensä 740 ihmistä.

Torstain 17.3. The Power Stone dokumenttielokuvan esitys sekä keskustelutilaisuus kulttuuriesineiden repatriaatiosta veti salin täyteen.

Festivaalin arvovieraita: Vasemmalta tuottaja Dantagos jimmy-Melani, Namibian Film Commission edustaja Nicola Muranda, Namibian Suomen suurlähettiläs Charles B. Josob, ohjaaja Joel Haikali sekä Suomi-Namibia-Seuran puheenjohtaja Seppo Kalliokoski.

Lyhytelokuvan Baxu and the Giants julistekuva.

Idea elokuvafestivaalin järjestämiseen syntyi ensimmäisen kerran, kun kutsuimme Namibian itsenäisyyden 30-vuotisjuhlavuoden ja Namibian ja Suomen suhteiden 150-vuotisjuhlan alla kiinnostuneita jäseniä mukaan työryhmään suunnittelemaan kulttuuriohjelmaa juhlavuodelle.

Mukaan ilmoittautui mukava joukko aktiiveja, joiden kanssa ehdimme tavata muutaman kerran ideoimassa ohjelmaa, kunnes iski koronapandemia ja kaikki suunnitelmat piti laittaa jäihin. Elokuvafestivaali oli yksi idea muiden juhlavuoden suunnitelmien joukossa. Kun työryhmä palasi suunnittelun pariin keväällä 2021, päätettiin lopulta keskittyä juuri elokuviin. Apuna tässä päätöksessä oli elokuvantekijä Joel Haikali, joka toimi silloin Namibian Film Commissionin hallituksen puheenjohtajana. Häneltä saimme listan mahdollisista elokuvista ja lupauksen yhteistyöstä, jotka auttoivat festivaalin ohjelman suunnittelussa.

Tiivistämön rouhea ilmapiiri sopi elokuvafestivaalin henkeen hyvin.

Lopulliseksi ajankohdaksi päätettiin Namibian itsenäisyyspäivää edeltävä viikko maaliskuussa 2022 mikäli koronatilanne tapahtuman järjestämisen sallii. Onneksi rajoituksia poistettiin ja koronatilanne alkoi helpottaa helmikuussa, jolloin tehtiin lopullinen päätös järjestää tapahtuma sovittuna ajankohtana.

Festivaali sai rahallista tukea Moniheli ry:ltä, jonka avustuksella toteutettiin näytöksiä pääkaupunkiseudun koulujen oppilaille, sekä Kansan sivistysrahastolta, jonka avustuksella voitiin maksaa kaikkien esitettyjen elokuvien tekijöille nimelliset esityspalkkiot.

Yhteistyö Namibian Film Commissionin kanssa takasi sen, että saimme festivaalin ohjelmistoon kattavan kokoelman namibialaisia elokuvia, mukaan lukien kolme aivan tuoretta ja menestystä kerännyttä kokoillan elokuvaa.

Festivaali järjestettiin vapaaehtoisten talkoolaisten voimin.

VIERAITA NAMIBIASTA JA VILKASTA KESKUSTELUA

Festivaaliin osallistui kolme elokuva-alan ammattilaista Namibiasta: Namibian Film Commissionin edustaja Nicola Muranda, tuottaja Dantagos Jimmy-Melani ja ohjaaja-tuottaja Joel Haikali. Elokuvafestivaalin ohjelman lisäksi he osallistuivat erilaisiin tapaamisiin suomalaisten elokuva-alan tekijöiden ja toimijoiden kanssa.

Festivaalin yleisöennätyksen saavutti matineanäytös, jossa esitettiin dokumenttielokuva The Power Stone. Dokumentti kertoo Kwanyaman kuningaskunnan valtakiven päätymisestä ensin Namibiasta Suomeen ja lopulta sen palautuksesta Suomesta Namibiaan. Elokuvan jälkeen keskusteltiin teemasta museoesineiden repatriaatio. Asiantuntijavieraana ja haastateltavana keskustelussa oli Ulkoministeriön Afrikka-politiikan johtava asiantuntija Martti Eirola.

Toisessa matineanäytöksessä keskusteltiin kaikkien kolmen Namibialaisen asiantuntijavieraan edustuksella Namibian elokuvateollisuudesta ja elokuvan tekemisestä Namibiassa.

Elokuvien lisäksi festivaaliin kuului myös muuta Namibiaan liittyvää oheisohjelmaa: viikonloppuna oli Tiivistämön lämpiön puolella tapahtumato-

Dj Willyn soittama namibialainen musiikki innosti tanssimaan.

ri, jossa oli Suomi-Namibia-Seuran ja Namibian suurlähetystön pöydät sekä kahvibuffet. Lauantaina festarikävijöillä oli myös mahdollisuus ostaa namibialaista ruokaa ja illan kruunasi musiikkiohjelma, jonka tähtinä loistivat Elise-Juliette ja duo Sonja x Olivia. DJ Willy soitti festivaaliin päätteeksi namibialaista musiikkia.

Duo Sonja x Olivia esittivät oman musiikkinsa lisäksi myös namibialaisen laulun.

YHTEINEN PONNISTUS

Elokuvafestivaali, eteenkin ensimmäistä kertaa järjestettynä, oli suuri mutta antoisa ponnistus, josta emme olisi selvinneet ilman aktiivista työryhmää. Se teki taustatyötä ja etukäteisvalmisteluita, muun muassa kokosi festivaaliohjelmiston, laati aikataulun ja haki erilaisia apurahoja tapahtuman mahdollistamiseksi.

Myös festivaalin aikana lukuisat seuran jäsenet ja muut Namibiasta kiinnostuneet vapaaehtoiset olivat korvaamaton apu, jotta saimme kaiken toimimaan.

Tämä tapahtuma oli hyvä esimerkki siitä, että seuran jäsenet voivat vaikuttaa siihen, millaista toimintaa ja tapahtumia seura järjestää. Jos on hyvä idea ja porukka sitä toteuttamaan, antaa mennä vaan!

The Namibian Pride event in Windhoek in June 2024.

The Finnish Namibian Friendship Society – Going forward

It is no coincidence that the Finnish-Namibian Society, an NGO, has been running for fifty consecutive years. It is the result of resilient voluntary work of its members who have dedicated themselves to uphold and strengthen the Finnish-Namibian friendship and collaboration line open and running. From the society's founding in 1974, the mission has been to spread information about Namibia. During the pre-independence era the Society played a vital role and did a commendable job in sharing truthful information on the struggle of Namibia's people and in finding concrete ways to assist.

In recent years the Society has concentrated on projects and events focused on skill sharing, such as the Craft and Art Education Study Guidebook for teachers in Namibia and the Namibian Cookbook. The Society has also been active in organizing events, most often to celebrate the Namibian Independence day and Heroes' Day. A huge effort and a great success was the NAM! Helsinki Film Festival which took place in Tiivistämö, Helsinki 17.–20.3.2022, and a satellite event organized in Oulu on 19.3.2022.

The success of the NAM! Helsinki Film Festival was a clear indication that there is a need for presenting Namibia in a new and creative way. This festival provided a platform that brought together filmmakers, film industry professionals, critics, and an audience, and through this promoted cultural exchange and dialogue.

As one of the missions of the Finnish-Namibian Society is to inform people about Namibia, at the same time the Society has a responsibility of representing Namibia to the Finnish public in an accurate and transparent manner that allows people to gain a deeper understanding of Namibia, its people, and cultures. By doing this the Society promotes cross-culture dialogue and appreciation for diversity, and this can happen specifically through events such as the Film Festival.

Participants at the Omagongo festival near Ondangwa in June 2024.

An enthusiastic concert audience in Windhoek.

Going forward, I think that the Society should focus on projects that give the opportunity to showcase Namibia in a new light. It should create a platform for creative Namibians to gain visibility in Finland and vice versa for Finnish artists in Namibia. By showcasing the richness and complexity of Namibian cultures and art, the Finnish-Namibian Friendship Society can serve as a platform for dispelling stereotypes typically associated with people from the African continent. Authentic representation of Namibia will also allow the Society to continue building trust and solidarity between the two countries. This will open new opportunities for collaboration and partnerships between the Finnish-Namibian Society, individuals, and organizations in Namibia.
As an NGO that is completely run by volunteers, the task of getting volunteers to keep up the day-to-day tasks of running a Society is no doubt going to get challenging as we move forward, unless the Society continues to ensure its relevance. Going forward I trust that the society will have to put an emphasis on promoting cultural exchange between the two countries, providing social support, and fostering camaraderie.

As a Namibian living in Finland, I feel that the Finnish-Namibian Society has and will continue to be a key player in fostering social connections for Namibians living in Finland and friends of Namibia as well.

Football players in Rundu in the summer of 2024.

Pääkaupunki Windhoekin liikekeskustaa.

Kaimat

Kaimuus on monessa namibialaisessa kulttuurissa perhesiteen kaltainen elinikäinen suhde. Kaimuuden kautta minulla on suomalaisen perheeni lisäksi myös namibialainen perhe ja vahva side maahan.

Eeva-Maria Muurman ja kaimansa Eeva-Maria kesällä 1998.

Oli kesäkuun loppu vuonna 1996. Työskentelin Suomen Lähetysseuran lähettämänä opettajana Nkurenkurun koulussa (ELCIN Nkurenkuru High School). Yksi valvontaluokkani tytöistä oli sairaana asuntolassa. Kävin katsomassa ja kyselemässä vointia. Varmaankin malariaa?

Seuraavana päivänä olin kaupunkireissulla Rundulla. Sehän oli aina koko päivän matka, 140 km suuntaansa pitkin pölyävää, nimismiehenkihara-raista hiekkatietä. Perillä sitten toimitettiin kaikki mahdolliset kauppa-, pankki- ja postiasiat. Illaksi ajettiin kotiin Nkurenkuruun.

Sillä välin työtoverini Marja Hankela oli toimittanut sairastuneen tytön sairaalaan ja istunut siellä pitkän tovin yhdessä hoitajien kanssa ihmettelemässä, mikä tyttöä oikein vaivaa. Välillä aivan kuin kouristaa, sitten taas hetkeksi helpottaa.

Oli jo myöhäinen ilta ja olin käymässä nukkumaan pitkän päivän jälkeen, kun Marja tuli ovelle koputtelemaan. “Sairaalasta soittivat. Nyt se tyttö synnyttää!” Marja oli jo matkalla sairaalalle meillä poiketessaan. Enpä minäkään enää pystynyt nukkumaan. Lähdin ajamaan muutaman kilometrin matkan Marjan perään.

Eeva-Maria Ndara kesällä 2023.

Saavuin perille ja marssin sisälle synnytyssaliin – täsmälleen sillä hetkellä, kun kaimani tuli maailmaan. Niin pieni ja hentoinen (puolta pienempi kuin oma yli nelikiloinen pojanjötikkäni oli syntyessään ollut), mutta hoitajien mukaan ihan täysiaikainen ja hyvin kehittynyt.

Seuraavana päivänä tulivat oppilaani vanhemmat tytärtään tapaamaan. Olivat kuulleet, että tyttö oli joutunut sairaalaan. Mutta eivät olleet arvanneet, millaisesta ”sairaudesta” oli kysymys. Ei kukaan muukaan arvannut. 14-vuotias äiti oli pelännyt niin paljon, ettei uskaltanut kertoa tilastaan toisille – ja oli hyvin onnistunut kätkemään raskautensa tiukan hameensa sisälle.

Hieman myöhemmin sain kuulla, että vastasyntyneestä oli tullut minun kaimani, Eeva-Maria. Kaima on tätä nykyä opettaja ja poseeraa tämän kirjan kuvassa. Elämä on kantanut dramaattisesta alusta huolimatta.

Eeva-Maria Luciano, Rundu.

Niinpä minulla on – afrikkalaisittain ajatellen – Namibiassa koti ja perhettä, olen siis vahvoin sitein sidottu siihen maahan. Kotiin on palattava silloin tällöin, vaikka matka olisi pitkäkin.

Viimeisimmällä Namibian matkallani minulle esiteltiin toinenkin kaima, silloin noin kuukauden ikäinen. Hänellekin toivon ja rukoilen hyvää elämää, köyhästä kodistaan huolimatta. Ja välillä lähetän joitakin roposia avuksi.

Aune Mbadhi, 29 v., Windhoek.

Matti Kuwa, 40 v., Swakopmund.

Eri ihmisillä on erilaisia syitä rakastaa Namibiaa. Omasta historiastanikin löytyy monenlaisia kerrostumia. Ihmiset ovat kuitenkin se tärkein ja kaimuus näistä ihmissuhteista kestävin side.

KUNNIOITUKSEN JA YSTÄVYYDEN MERKKI

Namibialaisessa bantukulttuurissa kaima on yhtä kuin minä. Kaiman äiti on minunkin äitini. Kaiman odotetaan saavan samoja hyviä ominaisuuksia kuin minulla on. Lieneekö hyvä tai ei, kaimastani tuli opettaja. Itsepäinen ja vahvatahtoinenkin hän on.

Kaimaksi nimeäminen on kunnioituksen ja ystävyyden merkki. Kaimuus merkitsee Namibiassa enemmän kuin kummius Suomessa. Nimi on enemmän kuin vain päälle liimattu nimilappu.

Lounais-Afrikassa tehdyn lähetystyön alkuajoista lähtien uudet kristityt ovat saaneet kasteessa ”kristillisen” nimen, joka oli tyypillisesti joko raamatullinen tai suomalaisen (tai saksalaisen) lähetystyöntekijän nimi. Ensimmäinen suomalaisen lähetystyön tuloksena kastettu oli muuten Eva Maria, jonka kanssa minulla ei kuitenkaan ole varsinaista kaimasuhdetta.

Kun kaimuus oli tavallinen peruste nimelle, suomalaiset nimet alkoivat levitä. Eräältä työtoveriltani on Namibiassa kysytty: “Miten ihmeessä sinun lapsellasi voi olla namibialainen nimi?” Kaimojen ketju voi olla niin pitkä, ettei namibialainen enää tunnista suomalaista alkuperää. – Tämän kirjan kuvituksena näet joitakin suomalaisten kaimoja, joiden nimet siis ovat – ihan namibialaisia nimiä.

Annely Taimi Nali Ickua, 43 v., Windhoek.

Heikki Hausiku Ausiku, 80 v., Nkurenkuru.

Emmi Shivute, 42 v.,
Oniipa.

Oiva Shaanika, 33 v.,
Windhoek.

Raimo Kamati, 50 v.,
Ondangwa.

Kerthu Hairungu, 56 v., Rundu.

Armas Mundumbu, 19 v.,
Nkurenkuru.

Lempie Sheepo, 37 v.,
Oniipa.

Jouni Gidion Salko, 29 v.,
Nkurenkuru.

KIRJAN TEKIJÄT/

ESA EIROLA on DI, turvatekniikan asiantuntija ja valokuvaaja. Hän on Suomi-Namibia-Seuran hallituksen varajäsen.

MARTTI EIROLA on filosofian tohtori ja Namibia-tutkija. Hän palveli ulkoasiainhallinnossa 31 vuotta muun muassa Afrikka-asioiden parissa ja on Suomi-Namibia-Seuran hallituksen jäsen ja varapuheenjohtaja.

RISTO ELOMAA on diplomi-insinööri. Hän on tehnyt pitkän uran ulkomaankaupan parissa. Hän toimi Namibian kunniakonsulina Suomessa vuosina 2008–2019.

TARJA HALONEN toimi Suomen tasavallan presidenttinä vuosina 2000–2012. Hän on Suomi-Namibia-Seuran jäsen.

BONNY HAUFIKU on diplomaatti. Hän toimi ensimmäisenä Namibian suurlähettiläänä Suomessa vuodesta 2015 vuoteen 2020.

OLIVIA HEINONEN on kulttuurituottaja ja muusikko. Hän on Suomi-Namibia-Seuran aktiivi ja toiminut seuran hallituksessa jäsenenä ja varajäsenenä.

CHARLES B. JOSOB on Namibian suurlähettiläs Suomessa ja Baltian maissa vuodesta 2021.

HANNELE KARIKOSKI on KT, yliopistonlehtori (emerita). Hän on toiminut Suomi-Namibia-Seuran Oulun osaston varapuheenjohtajana usean vuoden ajan. Hän on tehnyt pitkäaikaista yhteistyötä UNAM:n kanssa opettajankoulutuksen ja varhaiskasvatuksen alalla.

LAURA KETONEN on opettaja ja koulutusviennin parissa työskentelevä varhaiskasvatuksen asiantuntija. Hän on toiminut sekä Suomi-Namibia-Seuran hallituksessa että sen Oulun osaston hallituksessa jäsenenä ja sihteerinä useiden vuosien ajan.

TIMO KORHONEN on taiteen tohtori, pappi ja elokuvaohjaaja. Hän on pitkäaikainen Suomi-Namibia-Seuran jäsen ja hallituksen jäsen vuodesta 2022.

HELI KUUSIPALO on ravitsemustieteilijä ja Suomi-Namibia-Seuran hallituksen pitkäaikainen jäsen.

MAIJA MALMSTRÖM on käsityönopettaja ja pitkäaikainen Suomi-Namibia-Seuran aktiivi ja hallituksen jäsen.

EEVA-MARIA MUURMAN on matematiikan opettaja ja myös teologian maisteri. Hän on Suomi-Namibia-Seuran pitkäaikainen aktiivi ja hallituksen jäsen.

PEKKA PELTOLA on valtiotieteiden tohtori. Hänen väitöskirjansa käsitteli Namibian ammattiyhdistysliikettä. Hän toimi Suomi-Namibia-Seuran puheenjohtajana vuosina 1988–1989.

DORA PUHAKKA on moninaisuustyön asiantuntija. Hän on seuran aktiivi ja hallituksen jäsen sekä organisoi seuran Suomen namibialaisille suunnattua ohjelmaa.

RAUNI RÄSÄNEN on FM, KT ja kasvatustieteen professori (emerita). Työurallaan hän on keskittynyt opettajankoulutukseen sekä monikulttuurisuus- ja kansainvälisyyskasvatukseen.

JARKKO SAARINEN on ihmismaantieteen professori Oulun yliopistossa. Hän tutkii kestävyyden ja matkailun suhteita, poliittista ekologiaa ja mm. Namibian himbojen roolia matkailussa ja yhteisöjen sopeutumista ilmastonmuutokseen eteläisessä Afrikassa.

RITVA SEMI on koulutuspolitiikan ja kehitysyhteistyön asiantuntija (emerita) ja Suomi-Namibia-Seuran pitkäaikainen hallituksen jäsen ja on toiminut myös varapuheenjohtajana.

PAULIINA SHILONGO ja viestinnän ja työllisyydenhoidon asiantuntija. Hän on Suomi-Namibia-Seuran aktiivi ja hallituksen jäsen sekä seuran jäsentiedotteen toimitussihteeri ja taittaja vuodesta 2022.

MARI TEINILÄ on Kotimaa-lehden toimittaja. Hän oli Suomi-Namibia-Seuran hallituksen jäsen 1980-luvulla ja seuran jäsentiedotteen toimituskunnassa.

WILLEM VREY on namibialainen valokuvaaja, jolla on yli vuosikymmenen kokemus sekä kotimaastaan että kansainvälisesti.

KUVAT/

Kansi: Esa Teräväinen
Etukannen lieve: Willem Vrey
Takakansi: Willem Vrey
Takakannen lieve: Esa Eirola

Klaus Carlander: 42, 45
Esa Eirola: 56, 59, 62, 120, 122
Olle Eriksson: 25
Johanna Kallio: 140
Laura Ketosen kotialbumi: 114, 116
Marja-Liisa Kiljunen: 27
Timo Korhonen: 20–21, 23, 24, 30, 32–33, 34–35, 36, 38, 39, 40, 41, 53, 69, 82, 83, 86, 88, 106
Timo Korhosen kotialbumi: 108
Jari Lausmaa: 99
Anu Lehtinen: 124, 125
Maija Malmströmin kotialbumi: 68, 70, 71
Eeva-Maria Muurman: 60–61, 72, 94
Namibian Suomen suurlähetystö: 18, 100
Hans von Schantz: 29
Ritva Semi: 48, 95
Pauliina Shilongo: 109, 110, 112, 127, 128, 129, 130, 131
Tasavallan presidentin kanslia: 15, 16
Esa Teräväinen: 51, 64, 92–93, 95, 143
Willem Vrey: 1, 2–3, 4–5, 6, 9, 12, 13, 46–47, 54, 55, 62, 65, 73, 74, 75, 76, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 90, 96, 97, 102, 103, 104–105, 118, 119, 132, 134–135, 136, 137, 138–139, 142, 144–153, 156
Baxu and the Giants -elokuvan julistekuva: 126
Grafiikan lehdet:
Libolly Haufiku: 44
Elia Shiwoohamba: 67

Seuraavalla sivulla: Aino Ndinelago Mtuleni, 5 vuorokautta, Oniipa.

RUGBY
NEW ZEALAND
SUPERIOR